

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2003-2004

21 oktober 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelproblematiek in het Vlaams secundair onderwijs

Interpellatie van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van de regelgeving aangaande de problematische afwezigheden tijdens het schooljaar 2001-2002

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het toenemende spijbelgedrag

Vraag om uitleg van mevrouw Ilse Van Eetvelde tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het spijbelgedrag bij Vlaamse jongeren

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelcoach

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toename van het aantal spijbelaars

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van de heer Frans Ramon tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over aandacht voor homoseksualiteit in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ontoereikende enveloppefinanciering van de Vlaamse hogescholen en over een aantal beleidsbeslissingen die de budgettaire situatie van de hogescholen nog meer bemoeilijken

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de betekenis van de stijgende schoolbevolking in het buitengewoon onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de precare financiële situatie van de inspectiediensten

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Dinsdag 21 oktober 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer André Van Nieuwkerke

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.19 uur.*

Interpellatie van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelproblematiek in het Vlaams secundair onderwijs

Interpellatie van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van de regelgeving aangaande de problematische afwezigheden tijdens het schooljaar 2001-2002

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het toenemende spijbelgedrag

Vraag om uitleg van mevrouw Ilse Van Eetvelde tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het spijbelgedrag bij Vlaamse jongeren

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelcoach

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toename van het aantal spijbelaars

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelproblematiek in het Vlaams secundair onderwijs, van de heer Dirk De Cock tot minister Vanderpoorten, over de evaluatie van de regelgeving aangaande de problematische

afwezigheden tijdens het schooljaar 2001-2002, van mevrouw Dillen tot minister Vanderpoorten, over het toenemende spijbelgedrag, met daaraan toegevoegd de vragen om uitleg van mevrouw Van Eetvelde tot minister Vanderpoorten, over het spijbelgedrag bij Vlaamse jongeren, van de heer Van Baelen tot minister Vanderpoorten, over de spijbelcoach en van de heer Huybrechts tot minister Vanderpoorten, over de toename van het aantal spijbelaars.

Eerst worden de vragen om uitleg gesteld, daarna komen de interpellanten aan het woord.

Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Mevrouw Ilse Van Eetvelde : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, op 15 september jongstleden werden in de pers verontrostende cijfers bekendgemaakt over het spijbelgedrag van Vlaamse jongeren. Niet minder dan 11 tot 14 percent van de jongeren blijft af en toe een dag van school weg zonder geldige reden. Bij 3.686 leerlingen gaat het zelfs om afwezigheden van 30 halve dagen of meer. Het spreekt voor zich dat het voor die leerling dan ook moeilijk wordt om de lessen nog te kunnen volgen.

Het aantal spijbelaars is met 16 percent gestegen tegenover vorig jaar. Vooral in het deeltijds secundair onderwijs is het aantal problematische spijbelaars groot. Niet minder dan 17 percent van de leerlingen spijbelt er zeer vaak. De redenen voor spijbelen zijn demotivatie, geen interesse, een problematische persoonlijke of familiale situatie. Ook is er een duidelijke link met kansarmoede.

Er werden de scholen richtlijnen opgelegd om leerlingen die ongewettigd afwezig zijn toch naar school te krijgen. De scholen doen dan ook ernstige inspanningen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de impact van leerkrachten en administratief personeel, schoolinterne leerlingenbegeleiding,

Van Eetvelde

CLB's of andere gespecialiseerde hulpverlening. Een aantal jongeren blijkt ondanks deze inspanningen echter niet of nauwelijks op te sporen. Het feit dat deze jongeren vooral uit kansarme milieus komen, is daar allicht niet vreemd aan. Nochtans is schoollopen voor deze jongeren vaak de enige manier om aan de neerwaartse spiraal van de kansarmoede te ontsnappen. Bij een aantal spijbelaars is de afwezigheid niet zo dramatisch, maar toch verontrustend. Hiervoor kan het nodig zijn dat de school samen met de leerling naar oplossingen zoekt voor de bestaande problemen. Dit kan gaan van een luisterend oor, over bemiddeling met de ouders tot een heroriëntering van de schoolloopbaan.

Ik stelde in juni al een vraag over meer middelen voor schoolinterne leerlingenbegeleiding. Volgens mij is deze laagdrempelige, leerlinggerichte vorm van ondersteuning ook de beste manier om de leerlingen die risico lopen op problematisch spijbelgedrag, zo snel mogelijk op te sporen. Op die manier kan snel en adequaat worden ingespeeld op de probleemsituatie, zonder dat er een beroep moet worden gedaan op externe hulpverlening. Spijbelen is immers slechts één van de symptomen van problemen bij leerlingen.

De verontrustende cijfers over het stijgende spijbelgedrag bevestigen alleen maar de bestaande nood aan extra begeleiding voor leerlingen. Soms volstaat het tijdig aanbieden van een luisterend oor om een situatie niet te laten ontsporen. Dit is de taak bij uitstek voor de laagdrempelige schoolinterne leerlingenbegeleiding. Het CLB heeft een eigen specifieke opdracht en heeft momenteel zeker niet genoeg middelen en personeel om de afwezigheden op te volgen, zoals de scholen dit zelf kunnen.

Mevrouw de minister, ik maak me zorgen over de stijgende spijbelcijfers. Worden er specifieke anti-spijbelacties door het departement Onderwijs opgezet of aangemoedigd en/of gesubsidieerd? Om hoeveel specifieke projecten gaat het? Welke projecten zijn het? Zijn de eventuele anti-spijbelacties al geëvalueerd op het aantal jongeren dat ze bereiken, op een succesvol resultaat en op doorverwijzing? Denkt u aan extra begeleiding voor risicoleerlingen, eventueel voor scholen die in verhouding veel risicoleerlingen tellen?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, over de spijbelcijfers las ik in de krant : 'Belgen spijbelen weinig, maar voelen zich op school niet thuis'. Daarmee wil ik aangeven dat deze problematiek in de juiste context moet worden geplaatst. We moeten niet de indruk wekken dat dit een gigantisch probleem is, waarmee ik spijbelgedrag niet wil minimaliseren. De minister heeft het registratiesysteem de voorbije jaren ook op punt gezet, waardoor er nu zaken naar boven komen die vroeger misschien ook al bestonden.

In de scholen zijn er een aantal personen bezig met dit probleem. Er is de vertrouwensleerkracht en het CLB. Ondanks deze inspanningen blijft er een probleem van spijbelen, en dat probleem neemt in omvang toe. Er kan een link worden gelegd naar kansarmoede en de vraag is hoe we daarmee omgaan. Een idee is het opzetten van PPS-schoolverzuimprojecten, naar het voorbeeld van de Franstalige Brusselse scholen. Dit kan leiden tot het aanstellen van een spijbelcoach. Die zou onder het schoolopbouwwerk kunnen ressorteren. Dat wordt niet meer rechtstreeks gesubsidieerd, maar de gemeenten krijgen via het Gemeentefonds de autonomie om dit al dan niet in te vullen.

Mevrouw de minister, de spijbelcoach zou het spijbelen met 80 percent doen dalen. Als dit cijfer klopt, dan is dat gigantisch. Ziet u in Vlaanderen de mogelijkheid om een dergelijk project op te zetten? Hoe ziet u de invulling van het ambt? Wanneer kan een dergelijk project van start gaan?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ondanks alle mogelijke campagnes tegen het spijbelen is het schoolverzuim volgens het ministerie van Onderwijs met 16 percent gestegen bij de problematische spijbelaars. Problematische spijbelaars zijn scholieren die minstens 30 keer ongewettigd afwezig zijn. Bijna twee derde van deze 3.686 hardnekkige spijbelaars is 17 of 18 jaar. Meer dan de helft van deze groep vinden we in het beroepsonderwijs.

Het is verontrustend dat de hardnekkige spijbelaars steeds jonger worden. Zelfs in het basisonderwijs zijn er nu al hardnekkige spijbelaars. Bovendien blijkt er een verband te bestaan tussen spijbelen en kansarmoede. In de regio Antwerpen woont 64 percent van de hardnekkige spijbelaars in een kansarme buurt. In Gent loopt dit percentage zelfs op tot 76 percent.

Huybrechts

Scholieren hebben het vaak moeilijk. Als daar gezins- en/of persoonlijke problemen bijkomen, bestaat de kans dat jongeren afhaken. Volgens de heer Accou van de afdeling Jeugd en Gezin van de Gentse politie, die al jaren onderzoek doet over deze problematiek, is het gedrag van de problematische spijbelaars nog zeer moeilijk te veranderen. Hij zegt dat de aandacht op de groep van 10- tot 13-jarigen moet worden gericht. Die groep moet van heel nabij worden gevolgd. Ook de heer Tesseur, voorzitter van de Antwerpse Onderwijsraad, is van oordeel dat het spijbelgedrag zeer nauwgezet moet worden opgevolgd. Het is volgens hem nodig om snel in te grijpen.

Mevrouw de minister, volgens uw woordvoerder moeten we de stijgende trend nuanceren, want die zou het gevolg kunnen zijn van een betere registratie.

In de Antwerpse stedelijke scholen werd 5 jaar geleden gestart met een gedetailleerd registratiesysteem. Via dat systeem konden scholen zeer nauwkeurig bijhouden welke leerlingen ongewettigd afwezig waren. Wat zijn de resultaten van die registratie? Is de stijging van het aantal spijbelaars alleen maar toe te schrijven aan een betere registratie? In welke bijkomende maatregelen zult of kunt u voorzien om de doelgroep van de 10- tot 13-jarigen en de leerlingen uit de lagere sociale klasse beter te bereiken en te begeleiden?

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dat we vandaag veel aandacht besteden aan het spijbelen, toont aan dat veel mensen daarover bezorgd zijn. Blijkbaar kan het onderwijs een aantal jongeren niet boeien, en daar zijn verschillende verklaringen voor. Mevrouw Van Eetvelde heeft daar de aandacht al op gevestigd. Een deel van het probleem is de manke communicatie tussen de jongeren en het onderwijs.

Mevrouw de minister, de voorbije 4 jaar hebben we al herhaaldelijk over deze problematiek gesproken. Nu zijn de spijbelcijfers voor het schooljaar 2002-2003 bekend, en blijkbaar is het aantal spijbelende leerlingen in het secundair onderwijs nog gestegen. Ik was nogal verbaasd over uw reactie daarop. U nuanceerde de cijfers enigszins berustend, en dat verontrustte me. Ook de heer Van Baelen zegt dat we niet te zwaar aan die cijfers moeten tillen, omdat ze in de internationale context wel meevalen. Ik vind dat een bizarre redenering. Het argu-

ment dat de stijging een gevolg is van een betere registratie wordt ook gebruikt als het over veiligheid en criminaliteit gaat. Ik denk toch dat dit maar de halve waarheid is.

Het aantal problematische spijbelaars zou slechts 0,83 percent bedragen van het totale aantal leerlingen. De scholen zouden nu bovendien het probleem moeten aanpakken via de extra middelen, maar ze hebben nu al heel veel taken. Daarnaast wordt de evaluatie van dat beleid doorgeschoven naar de volgende legislatuur.

Mevrouw de minister, de cijfers over spijbelen maken ons duidelijk dat het probleem groter is dan we altijd hebben gedacht, of klopt die bewering niet? We moeten vaststellen dat 11 tot 14 percent van de leerlingen af en toe spijbelt. Wat betekent dat? Praten we dan over enkele halve dagen, of over 15 halve dagen en meer?

Welke resultaten hebt u behaald in de spijbelbestrijding? Is het u gelukt om door te dringen tot een aantal dieperliggende oorzaken? Volstaan de middelen voor en de initiatieven ten aanzien van de scholen om de problematiek met een zekere mate van succes aan te pakken? Is het niet zo dat de cijfers duidelijk maken dat de middelen niet volstaan en dus moeten toenemen?

Zijn er behalve de spijbelcoach nog andere interessante initiatieven waar u weet van hebt? Hoe zorgt u ervoor dat bepaalde initiatieven beter bekend worden? Welke initiatieven hebt u genomen in overleg met andere sectoren? De spijbelproblematiek moet immers worden benaderd in een brede context. Hoe verloopt de samenwerking met de onderwijs-, welzijns- en gezondheidscentra en justitie? Zijn er ook initiatieven die zich concentreren op het aspect van de kansarmoede in deze kwestie?

Onder andere in Brugge, Leuven, Antwerpen en Gent lopen piloot- en proefprojecten waarbij jongeren buiten de school worden begeleid en intensief op hun terugkeer worden voorbereid. In welke mate worden die in uw beleid geïntegreerd en krijgen ze een bestendig karakter? In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt gewerkt met spijbelcoaches die via de inbreng van extra Brusselse middelen opmerkelijke resultaten boeken. Kunnen we die aanpak ook in Vlaanderen overwegen?

De spijbelcijfers in het DBSO zijn meer dan alarmerend. Dat heeft te maken met het feit dat heel wat van de jongeren die DBSO volgen, arbeidservaring moeten kunnen opdoen, maar geen stage-

Martens

plaats vinden. Ze kunnen zich dus niet waarmaken. Welke initiatieven kunnen daarop inspelen ?

Waarom wordt een evaluatie van het registratiesysteem en het spijbelbeleid doorgeschoven naar een volgende legislatuur ?

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het is niet de eerste keer dat mijn fractie aandacht besteedt aan de spijbelproblematiek, die steeds groter wordt.

Het is al herhaaldelijk gezegd : uit cijfers van uw departement is gebleken dat het spijbelen het vorige schooljaar is toegenomen met 16 percent, wat neerkomt op 3.686 problematische spijbelaars. Het spijbelgedrag is vooral problematisch in het deeltijds secundair onderwijs, waar minstens 17 percent van de scholieren regelmatig een dag niet naar school komt. Er moet worden opgemerkt dat deze cijfers eigenlijk geen volledig beeld geven van de spijbelproblematiek in het secundair onderwijs, omdat er voor de scholen pas een meldingsplicht aan het ministerie bestaat als een leerling minstens 20 of 30 halve dagen – naargelang het systeem – afwezig is. Leerlingen die dat aantal niet behalen, maar toch regelmatig afwezig blijven zonder een echte oorzaak, zoals ziekte of een ongeval, vallen buiten de cijfers van het rapport. Toch verdienen ook zij aandacht, wil men in de toekomst andere problemen voorkomen. Daarnaast is het rapport ook niet echt duidelijk inzake het aantal dagen afwezigheid van de leerlingen waarover een melding aan het ministerie is gebeurd.

Alleszins kunnen we duidelijk afleiden uit deze cijfers dat er een ernstig probleem is, dat prioritair moet worden aangepakt. Net als andere leden wil ik stellen dat ook bij mij de verbazing groot was toen uw woordvoerder deze cijfers in de pers relativeerde en minimaliseerde door te stellen dat een beter registratiesysteem de oorzaak was van deze stijging. Misschien is dat een van de mogelijke oorzaken, maar toch moet dit worden gerelativeerd. In Antwerpen bestaat dit systeem al 5 jaar, en ook daar is er een stijging waar te nemen.

Uit de cijfers kunnen we afleiden dat het probleem groter is dan we in deze commissie dachten, en dat het beleid terzake grondig moet worden geëvalueerd en bijgestuurd. Het is immers duidelijk dat er vandaag geen gecoördineerd, samenhangend beleid is inzake spijbelen. De wijze waarop het pro-

bleem wordt aangepakt verschilt sterk per regio en schoolnet. Ik verwees reeds naar het Antwerpse voorbeeld. Daar begon men 5 jaar geleden met een spijbelproject. Toen al werd een gedetailleerd registratiesysteem uitgewerkt, dat scholen in staat stelt nauwkeurig bij te houden welke leerlingen onwettig afwezig zijn. In geval van afwezigheid wordt dan onmiddellijk contact opgenomen met de ouders en de leerling. Volgens de voorzitter van de Antwerpse onderwijsraad, de heer Tesseur, is het systeem een succes. Terecht stelt hij dat 'naar school gaan te maken heeft met regelmaat en die regelmaat volhouden'. Ik citeer hem verder : 'Spijbelen doorbreekt die routine. Hoe sneller je die routine herstelt, hoe makkelijker ze te herstellen is. Het is veel eenvoudiger om iemand die 3 dagen niet naar school is geweest te motiveren, dan iemand die al een maand niet is komen opdagen.'

Merkwaardig is ook het project in het Technicum van Borgerhout. Ik had hier geen weet van en heb dit via de pers vernomen. In deze school heeft 1 op 5 kinderen een spijbelprofiel. De school doet inspanningen om daar ex-spijbelaars van te maken door een omgeving te creëren waarbij gepoogd wordt de leerlingen die vaak schoolmoe zijn te doen vergeten dat ze op school zitten. Zo krijgen de leerlingen de eerste drie maanden verschillende kansen om van richting te veranderen, tot ze iets vinden waar ze zich goed bij voelen. Zo tracht men de leerlingen een positieve schoolervaring te geven. Op sommige vlakken is dit een vrij tolerante aanpak, maar toch is er ook sprake van zeer duidelijke richtlijnen en structuren. Ook in Gent wordt kort op de bal gespeeld, maar dan op een totaal andere wijze. In eerste instantie pakt de school de spijbelaars aan. Na 10 dagen wordt het CLB ingeschakeld. Indien er dan nog geen resultaten zijn geboekt, wordt alles doorgegeven aan de dienst Jeugd en Gezin van de Gentse politie, die contact zoekt met de ouders en een verslag opstelt voor de jeugdrechtbank.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden om de verschillende aanpak per regio te illustreren. Er zijn nog talrijke andere voorbeelden. In het verleden hadden we het hier reeds over de spijbelambtenaar en de spijbelgids van Oostende. Ook Mechelen en Brussel hebben hun eigen aanpak.

Er lopen wel verschillende projecten om spijbelen tegen te gaan, maar deze projecten zijn niet gecoördineerd en blijkbaar nog steeds onvoldoende. Het is dus belangrijk dat grotere inspanningen worden geleverd om spijbelgedrag tegen te gaan en de afwezigheden beter te volgen. Ik durf hierbij pleiten voor een probleemgerichte aanpak.

Dillen

Dit is geen eenvoudige opdracht voor het onderwijs : het is vaak moeilijk het gedrag van hardnekkige spijbelaars om te buigen, maar het is belangrijk daaraan te blijven werken. Uit verschillende onderzoeken blijkt immers dat er vaak een verband bestaat tussen spijbelen en jeugdcriminaliteit, met als gevolg dat deze jongeren voor de jeugdrechtster moeten komen.

Mevrouw de minister, bijzonder belangrijk bij het uitwerken en evalueren van uw beleid is het zoeken en opsporen van de oorzaken die aan de basis van het spijbelen liggen. Dat gebeurt vandaag immers te weinig. Spijbelen is in de meeste gevallen immers een symptoom voor andere moeilijkheden. De oorzaken hiervan zijn zeer complex. Dat erken ik. Er zijn de multiprobleemsituaties binnen het gezin, waardoor de school voor de kinderen helaas geen prioriteit meer is. Ik denk ook aan alleenstaande ouders die de organisatie van het gezin niet aankunnen : als er nog kleine kinderen zijn, gebruiken ze de andere kinderen als babysitter. Ik denk aan gezondheidsproblemen, aan onmacht van ouders, aan negatieve schoolervaringen van de kinderen en aan een gebrek aan leerstimulansen. Ik ken zelfs een bijzonder tragisch geval van ouders die de schoolrekening niet kunnen betalen en daarom hun kinderen niet meer naar school durven sturen. Dat is maar een greep uit de mogelijke oorzaken in deze complexe materie. Het is belangrijk dat daar meer aandacht aan wordt besteed. Voor alle duidelijkheid : ik beweer niet dat er nu niets gebeurt, maar er moet worden gezocht naar oorzaken om het probleem ten gronde aan te pakken.

Ik vond de verklaring terzake van de heer Accou van de dienst Jeugd en Gezin in Gent bijzonder schrijnend : 'Als ik jongeren naar huis breng, schrik ik soms in welke omstandigheden ze leven, vaak helemaal aan hun lot overgelaten. De ouders weten soms niet eens op welke school hun kind zit.' Spijbelen is dus vaak gekoppeld aan kansarmoede. Dit blijkt ook duidelijk uit cijfers van Antwerpen en Gent. Ik besef dat het voor veel scholen een zeer moeilijke opdracht is om de achterliggende oorzaken te onderzoeken, en dat ze terzake moeten worden ondersteund, maar vaak geven de leerlingen toch duidelijke signalen. Het is belangrijk dat de school hier kort op de bal speelt. Dan denk ik aan drastisch slechter wordende schoolresultaten, aan veranderd gedrag in de klas, aan aandacht zoeken op een negatieve manier, aan steeds opnieuw niet in orde zijn met huistaken enzovoort. Dit is zeer complex, maar als de oorzaken niet wor-

den weggenomen, kan het probleem ten gronde ook niet worden opgelost.

Mevrouw de minister, in uw antwoord op mijn interpellatie van 21 februari 2002 over dezelfde problematiek zei u dat u bezig was met beleidsvoorbereidend werk dat op korte termijn zou resulteren in nieuwe regels die toelaten afwezigheden te zien als een mogelijk signaal van achterliggende moeilijkheden, waarop in communicatie tussen verschillende actoren moet worden geantwoord. Wat is hiervan de stand van zaken ?

Het is hier vandaag nog niet aan bod geweest, maar een laatste aspect van het spijbelen waarvoor ik uw bijzondere aandacht wil vragen is het zogenaamde luxespijbelen, bijvoorbeeld om vroeger op vakantie te kunnen vertrekken of later terug te kunnen komen. Sommige ouders vinden een week herfstvakantie al niet meer voldoende. Het is natuurlijk ook goedkoper om de donderdag ervoor te kunnen vertrekken en de dinsdag erna terug te kunnen komen. Ook dit luxespijbelen blijft toenemen. Uit cijfers van 2001 blijkt dat het vervroegen of verlengen van de vakantie verantwoordelijk is voor 4 procent van alle afwezigheden. Dan gaat het nog enkel over die ouders die eerlijk zijn en geen drogredenen opgeven. Veel ouders liegen de school immers voor dat hun kind ziek is. In werkelijkheid zal ook dit percentage dus veel hoger liggen.

Dit probleem doet zich niet voor in scholen in kansarme wijken, maar ook daar kent men een gelijkaardig probleem. Dan gaat het niet over luxespijbelen, maar ook daar gebeurt het dat kinderen veel vroeger vertrekken, of veel later terugkomen. In maart kregen we die klacht van diverse schooldirecteurs. Zij stelden dat kinderen zelfs in het midden van het jaar voor lange tijd durven vertrekken. Voor deze directeurs lijkt dit vechten tegen de bierkaai. Toch moet ook dit worden aangepakt. Hier is een dringende mentaliteitswijziging bij de ouders noodzakelijk. Ouders geven immers een totaal verkeerd signaal aan hun kinderen door hen thuis te houden om deze redenen. Het is belangrijk ouders en kinderen te motiveren met een klemtoon op het belang van de leerplicht voor de ontplooiings- en toekomstkansen van de jongeren. Dit vergeten hardnekkige en gewone spijbelaars, en hun ouders, maar al te vaak.

Mevrouw de minister, wat is uw reactie op de recent gepubliceerde cijfers van uw departement ? Minimaliseert u dit ook, of bent u bereid de ernst ervan te erkennen ? Welke initiatieven zult u nemen om dit bij hoogdringendheid aan te pakken ? Scholen hebben hierbij een belangrijke

Dillen

verantwoordelijkheid. U hebt in het verleden terecht gesteld dat een goed preventiebeleid gebaseerd moet zijn op een sluitend registratiesysteem, een efficiënte opvolgingsprocedure en een communicatief schoolklimaat. Welke beleidsinitiatieven hebt u sinds vorig schooljaar genomen om de scholen te motiveren spijbelen op een ernstige en geïntegreerde wijze aan te pakken? Op welke wijze worden de scholen ondersteund in deze zeer moeilijke en zeer complexe materie? Zijn er maatregelen uitgewerkt om scholen meer mogelijkheden en kansen te bieden ook de achterliggende problemen te zoeken, om zo de spijbelende leerlingen beter te kunnen begeleiden? Dat kondigde u vorig jaar immers aan.

Er zijn een aantal projecten uitgewerkt om spijbelen tegen te gaan. Ik heb er een aantal geschetst. U kent er ongetwijfeld nog veel meer. Het lijkt me belangrijk om alles terzake te evalueren, bij te sturen en te coördineren. Ik ben de eerste om toe te geven dat een probleem in een grootstad op een totaal andere wijze moet worden aangepakt dan een probleem op het platteland. Maar rekening houdend met de diversiteit van de verschillende regio's moet een en ander toch worden gecoördineerd. Wordt hieraan gewerkt? Zoals al meermaals gezegd, is spijbelen complex. Het is belangrijk aandacht te hebben voor de achterliggende oorzaken en problemen. Er is een dringende nood aan een geïntegreerde aanpak, maar dat kunt u niet alleen. Werkt u terzake samen met de minister van Welzijn? Zo ja, op welke wijze?

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mevrouw de minister, uit het evaluatierapport van de regelgeving inzake problematische afwezigheden in het schooljaar 2001-2002 blijkt dat er ondanks de inspanningen van de voorbije jaren geen algemene significante verbetering is met betrekking tot het spijbelprobleem.

De administratie minimaliseerde de stijging in het aantal spijbelgevallen voor de pers door te verwijzen naar het invoeren van een nieuw registratiesysteem. Het rapport in kwestie wordt aangeboden op de webstek van het ministerie van Onderwijs. Navraag leerde ons dat er nog 2 edities bestaan, voor het schooljaar 1999-2000 en het schooljaar 2000-2001. Het eerste rapport blijkt uitsluitend bestemd voor intern gebruik. Het is dus niet consulteerbaar. Verder bemerkte ik dat de versie betreffende

schooljaar 2001-2002, die kan worden gedownload van de website, niet de volledige versie is.

Het bovenvermelde registratiesysteem behelst de meldingen die het CLB en de school moeten maken aan het ministerie van Onderwijs. De verschillende statistieken in het rapport zijn gebaseerd op die meldingen. Als een jongere meer dan 8 halve lesdagen problematisch afwezig is in het deeltijds onderwijs of 10 halve lesdagen in het BuSO en voltijds onderwijs, moet de school een beroep doen op de expertise van het CLB en wordt een begeleidingsdossier opgemaakt. Pas na 20 of 30 halve lesdagen problematische afwezigheid wordt melding gemaakt aan de administratie secundair onderwijs. Het enige nieuwe aan het registratiesysteem bestaat erin dat de melding aan het ministerie bij het deeltijds onderwijs pas na 20 halve dagen afwezigheid in plaats van na 12 halve dagen afwezigheid met code B moet gebeuren.

Die meldingen aan het ministerie van Onderwijs liggen dus aan de basis van het evaluatierapport. Dat rapport handelt alleen over het secundair onderwijs, hoewel ook in het basisonderwijs een spijbelproblematiek bestaat, zoals de minister zelf al meermaals heeft bevestigd. Bovendien wordt vermoed dat de basis voor het spijbelen in het secundair onderwijs vaak wordt gelegd in het basisonderwijs. Het rapport over het secundair onderwijs bevat een aantal cijfermatige en inhoudelijke lacunes, waardoor het zicht op de spijbelproblematiek onvolledig blijft. In het verleden verloor iemand door één onwettige afwezigheid de hoedanigheid van regelmatig leerling.

We juichen de veranderingen in de werkwijze toe, waarbij de limiet wordt gelegd op 8 of 10 halve dagen en 20 of 30 halve lesdagen. Toch willen we hierbij een kanttekening maken. Doordat de scholen pas verplicht zijn melding te doen aan het ministerie bij afwezigheden langer dan 20 of 30 halve lesdagen, verdwijnen beduidende aantallen uit de statistieken. Zo zal het evaluatierapport bijvoorbeeld niets vermelden over een leerling uit het ASO die 24 halve lesdagen afwezig bleef. Ook vinden we geen cijfers terug over het aantal dagen dat men afwezig is. Nog andere vragen blijven onbeantwoord. Zijn de 3.177 geregistreerde spijbelaars na melding aan het ministerie onmiddellijk teruggekeerd naar de schoolbanken? Waarschijnlijk ligt dit niet zo eenvoudig. Er zullen zeker ook spijbelaars zijn die nog 10, 20, 30 of meer halve lesdagen afwezig waren. Hoe zit het met schooluitval? Dat zijn allemaal zaken die het rapport niet verduidelijkt.

De Cock

Na 8 of 10 dagen moeten de scholen contact opnemen met het CLB. De woordvoerder van de minister wijst erop dat de voorbije jaren extra middelen werden uitgetrokken voor de spijbelproblematiek, maar dat de scholen zelf moeten beslissen hoe ze met die middelen omgaan. Over hoe het CLB en scholen de spijbelaars opvolgen en helpen, bestaan geen vaste richtlijnen, noch over preventie, noch over nazorg.

In een bepaalde school in Borgerhout wordt heel preventief gewerkt. De eerste drie maanden van het schooljaar mogen de leerlingen tweemaal van richting veranderen. Er is een crèche met een kinderverzorgster. Directeur Lamote vertelt het volgende: 'Sigaretje roken in de klas, babbeltje slaan, geen probleem. Maar te laat komen, ho maar. Daar lachen we niet mee.'

In Mechelen kiest een school dan weer voor een meer conflictueus preventiebeleid. Daar moeten de leerlingen prikken bij het binnen- en buitengaan. De leerlingen beseffen evenwel zelf ook dat een dergelijke elektronische sleutel eenvoudig aan een vriend kan worden meegegeven om het systeem te omzeilen. Spijbelers in Genk worden doorverwezen naar de jeugd- en sociale politiedienst, de JSPD, die contact opneemt met de ouders. Als ook dit geen soelaas brengt, worden de kinderen doorverwezen naar de jeugdrechter.

In Gent wordt de dienst Jeugd en Gezin van de politie erbij gehaald als het CLB er niet in slaagt de jongere terug naar school te krijgen. De politie zoekt dan contact met de ouders en maakt een verslag voor de jeugdrechtbank. Er worden dus duidelijk verschillende denksporen gekozen door de verschillende scholen en CLB's. Dit wordt ook bevestigd door de gegevens uit het rapport over de externen waarmee wordt samengewerkt.

In punt 1.1.1.b van het evaluatierapport wordt een vergelijking gemaakt per onderwijstak en regio met de cijfers van schooljaar 2000-2001. Men merkt merendeels lichte tot sterke stijgingen. Meer significant zijn echter de duidelijke regionale verschillen, met specifiek daarin de 'successtory' van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alleen in het voltijds onderwijs kent Brussel een lichte stijging. In het deeltijds onderwijs en het BuSO daalt het geregistreerde spijbelen echter respectievelijk met 90 en 50 procent. Nog een opvallende daler is Limburg, dat in het deeltijds onderwijs een daling kent van 45 procent.

Die dalingen in het deeltijds onderwijs worden ten dele verklaard door een latere melding. We zien immers een algemene daling bij het deeltijds onderwijs. Dit bevestigt dan echter weer onze stelling dat grote aantallen spijbelende jongeren misschien wel uit de statistieken verdwijnen door het specifieke registratiesysteem.

Toch is ook duidelijk dat de ene aanpak meer succes heeft dan de andere. Over de aanpak in de Franstalige scholen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is reeds veel in de media verschenen. Vooral spijbelcoach Roubaud is een graag gezien figuur bij verschillende dagbladen. Een spijbelcoach is een soort externe bemiddelaar, een vertrouwenspersoon tussen school en familie. In Brussel wordt zo'n coach ingeschakeld als het CLB en de school geen invloed meer hebben. Hier kiest men dus voor een zogenaamde 'zachte aanpak' in plaats van voor het inschakelen van politie en/of jeugdrechtbank. Volgens Roubaud zelf kan hij 8 op 10 leerlingen motiveren om terug naar school te gaan. Van de spijbelaars keert 43 percent terug naar dezelfde school, terwijl 36 percent naar een andere school of studierichting op zoek gaat. Bij 21 percent slaagt hij niet in zijn opdracht. De spijbelcoach was één van de 150 projecten van het Brussels Programma Preventie Schoolverzuim, maar nu wordt hij actief in alle Franstalige Brusselse scholen.

Opvallend is ook het verschil in ingesteldheid. De heer Roubaud zegt: 'Ik laat een jongere niet vallen, wat er ook gebeurt.' De heer Accou uit Gent stelt daarentegen het volgende: 'Met 16- tot 18-jarigen kunnen we ons niet veel meer bezighouden.'

Er worden in het betreffende rapport dus verschillende vaststellingen gedaan. We kunnen ze niet allemaal aanhalen, maar we pikken er enkele uit die reeds een aantal jaar bekend zijn. Binnen het voltijds onderwijs blijken een aantal categorieën substantieel meer vatbaar voor spijbelen. Het BSO is goed voor bijna 50 percent van de problematisch afwezigen. De problematiek uit zich echter het sterkst in het deeltijds onderwijs. Het is typerend dat vooral de 17- en 18-jarigen problematisch afwezig zijn in de verschillende soorten onderwijs, maar dat is – zoals reeds gesteld – geen prioriteit voor de heer Accou.

Het laatste aspect dat wordt behandeld, is de relatie tussen kansarmoede en leerlingen met problematische afwezigheden. Deze link wordt duidelijk bewezen in de gevallen van Genk, Gent en Antwerpen.

De Cock

Mevrouw de minister, uw woordvoerder minimaliseerde de relatieve stijging in de pers. Ik zou toch willen oproepen om dit probleem zo open mogelijk te bekijken. In het begin van mijn relaas heb ik reeds twee argumenten aangehaald die aantonen dat de cijfers niet allesomvattend zijn. Bovendien moet ook worden ingecalculiseerd dat op bepaalde scholen niet alle spijbelaars worden betraapt, hoewel we de voorbije jaren op dat vlak aanzienlijke verbeteringen hebben kunnen vaststellen. De ongekende spijbelaars zullen we natuurlijk nooit in statistieken kunnen opnemen, en daarom is een open blik en een dito berichtgeving ten aanzien van deze problematiek echt wel aangewezen. De spijbelproblematiek gaat verder en dieper dan de 3.177 geregistreerde jongeren.

Het rapport wordt afgesloten met een beperkt aantal aanbevelingen, en concludeert onder andere dat het misschien wel zinvol kan zijn om tot werkbare modellen te komen die voor heel Vlaanderen toepasbaar zijn. Zulks zou ik ten zeerste willen ondersteunen.

Mevrouw de minister, waarom staat de volledige versie van het rapport niet op de webstek? Waarom staat rapport 2000-2001 niet op de webstek?

Rapport 2001-2002 pleit voor een longitudinaal onderzoek om een betere kijk op de zaak te hebben. Ook ik zou graag een bredere kijk ontwikkelen, en daarom vraag ik me af of het niet mogelijk is om ook het rapport 1999-2000 openbaar te maken. Dan beschikken we tenminste over de cijfers van verschillende opeenvolgende jaren.

Werd ook reeds een evaluatierapport uitgegeven of wordt er een rapport opgesteld over het spijbelgedrag in de basisscholen? Wat gebeurt er met de structuur en onderzoeksvragen in het rapport? Staan die vast of worden ook die geëvalueerd?

Men moet niet jaarlijks zo diepgaand graven, maar is het niet mogelijk om driejaarlijks of vijfjaarlijks meer gegevens naar boven te halen, die het zicht op de spijbelproblematiek verduidelijken? Dat zou bijvoorbeeld kunnen door het integreren van de volgende reeds vermelde onderzoeksvragen. Hoeveel dagen afwezigheid volgen er nog na de melding? Hoeveel dagen afwezigheid zonder melding zijn er?

Opvallend is dat veel scholen opteren voor contactname met politionele diensten. Vanwaar komt deze stap binnen de fase van hulpverlening bij pro-

blematisch afwezigheden? Komt die van de scholen zelf, van de CLB's of van het ministerie? Bestaat er een evaluatie van de verschillen in aanpak van CLB's en scholen? Zijn er concrete cijfers met betrekking tot de resultaten van de contacten met spijbelende jongeren? Zo neen, kan dit een denkspoor worden? Kunnen er uit de evaluatie geen tips en concrete voorstellen worden gehaald voor scholen en CLB's? Is ook een meer interregionaal of zelfs internationaal gericht onderzoek naar de verschillen in aanpak van de spijbelproblematiek niet aan te raden? Welke conclusies trekt u uit de verschillende vaststellingen en uit het evaluatierapport in het algemeen? Wat gebeurt er met die aanbevelingen?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de problematiek is al ruim geschetst door de verschillende vraagstellers. Het is mijn mening dat de spijbelproblematiek niet mag worden geminimaliseerd. Spijbelen is vaak een symptoom van dingen die verkeerd lopen. De school alleen kan de oplossing niet bieden. De hoofdvraag is waarom jongeren spijbelen. Waarom zijn ze niet gemotiveerd? We moeten de school en de ouders niet alle schuld in de schoenen schuiven. Het beter in kaart brengen van het probleem is belangrijk. We moeten meer zicht krijgen op de oorzaken en op wie er een rol kan spelen om dit aan te pakken. Mevrouw de minister, scholen doen al heel veel inspanningen. Hoe kan dit op een positieve manier worden ondersteund? Het voorbeeld van de coach is al gevallen. Welke accenten zult u leggen naar aanleiding van dit rapport?

De voorzitter : De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens : Mijnheer de voorzitter, ik vind het jammer dat de heer Martens zegt dat de heer Van Baelen het probleem banaliseert, terwijl de heer Van Baelen niet meer aanwezig is om zich te verdedigen. De heer Van Baelen is de enige die met de spijbelcoach een zinnig voorstel doet. Dat is het bewijs dat hij het probleem niet banaliseert.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, spijbelen heeft altijd al bestaan, maar wordt versterkt door het feit dat scholen zwakker staan tegenover leerlingen dan vroeger. Het schoolse gezag is voor een groot deel verloren gegaan. De oorzaken daarvan zijn divers en ik ga daar nu niet op in.

Demeulenaere

Ik vraag me echter af over welke middelen de scholen beschikken om het spijbelen te beteugelen en eventueel te bestraffen. Wie kan er optreden in de plaats van de ouders als die tekortschieten in hun plichten? We leggen hier vaak de vinger op de wonde, maar bieden weinig oplossingen. Het is de taak van de minister en de hele maatschappij om hier iets aan te doen. Mevrouw de minister, ik ben dan ook benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, als de media over een stijging van 16 percent spreken, dan gaat het over een stijging van het aantal gemelde dossiers inzake problematische afwezigheden aan de administratie Secundair Onderwijs. Het gaat om leerlingen met meer dan 30 halve dagen ongewettigde afwezigheden in het voltijds secundair onderwijs en meer dan 20 halve dagen ongewettigde afwezigheden in het deeltijds secundair onderwijs. Of dit ook betekent dat het aantal spijbelaars in Vlaanderen is toegenomen, kan daaruit niet worden geconcludeerd. Er kan ten hoogste worden besloten dat de secundaire scholen steeds meer vertrouwd raken met de te volgen procedures.

Het aandeel van leerlingen met problematische afwezigheden in het secundair onderwijs blijft bovendien beperkt tot 0,83 percent van de totale schoolpopulatie. Het verbaast me dat ook u deze cijfers te ruim interpreteert. Uit onderzoek van de OESO blijkt immers dat we het nog niet zo slecht doen in vergelijking met andere landen. Terwijl het gemiddelde rond de 20 percent ligt, spijbelt in België slechts 14 percent van de leerlingen af en toe. We moeten de ogen niet sluiten voor deze cijfers, maar we moeten er ons ook niet blind op staren en de kern van de zaak uit het oog verliezen. Veel belangrijker is te focussen op wat er achter die cijfers zit, zoals de heer Ramon ook zei.

Zowel de scholen als de CLB's werkten in het verleden mee aan anti-spijbelacties. Tussen 1994 en 1996 was er het Brusselse Preventieproject. Tussen 1996 en 1999 liep het experiment leerplichtcontrole voor Vlaamse secundaire scholen, en hetzelfde experiment vond voor het basisonderwijs plaats tussen 2000 en 2002. Deze experimenten lieten toe dat scholen en CLB's vanuit hun ervaringen voorstellen formuleerden voor wat later de regelgeving op afwezigheden werd. Die regelgeving wordt voor se-

cundaire scholen toegepast vanaf september 1999, terwijl in het basisonderwijs de reglementering nog maar één schooljaar oud is.

Bij het opstellen van de regelgeving werd er uitdrukkelijk voor gekozen om niet alles naar Brussel door te sturen. Begeleidingsdossiers blijven in de scholen. Secundaire scholen sturen enkel nog meldingen door. In het basisonderwijs worden problematische afwezigheden van meer dan 30 halve schooldagen niet gemeld, vooral omdat een geautomatiseerde leerlingenadministratie in het basisonderwijs en derhalve een dagelijkse elektronische communicatie tussen de school en het departement niet bestaat. Het was in het secundair onderwijs een evenwichtsoefening om informatie te krijgen zonder de planlast in de scholen te verhogen. Zeer gedetailleerde analyses waarnaar u vraagt, vereisen meer gegevens. Het lijkt me ondoenbaar en onbetaalbaar om iedere dag voor meer dan een miljoen leerlingen gegevens te verzamelen op het departement Onderwijs. Dat is trouwens de bedoeling niet.

De school zelf blijft in eerste instantie verantwoordelijk voor het opvolgen van de afwezigheden en het begeleiden van de leerlingen. Daarvoor is in eerste instantie een goed registratiesysteem vereist. Dit registratiesysteem werkt in secundaire scholen conform de richtlijnen van de administratie Secundair Onderwijs. In één van de vragen wordt verwezen naar een Antwerps registratiesysteem. Net zoals in alle andere Vlaamse secundaire scholen wordt in de stedelijke scholen van Antwerpen gewerkt met het softwarepakket dat conform is aan de richtlijnen van de administratie.

Door de instructies kunnen scholen voor iedere afwezigheid een exacte code registreren. Op basis van die registratie doen de scholen zelf nauwkeurige analyses die hen toelaten conclusies te trekken in verband met het gevoerde beleid en de eigen organisatie. Zo kunnen scholen onder meer achterhalen op welke dagen jongeren wegblijven, in welke klassen, bij welke leraars, en kunnen ze maatregelen nemen zoals het aanpassen van de lessenroosters en het houden van meer toezicht op de speelplaats. Dergelijke gegevens worden in mijn administratie niet opgevraagd omdat het in de eerste plaats de bedoeling is een instrument te hebben dat scholen zelf in staat moet stellen gepast in te spelen op afwezige leerlingen. Het departement Onderwijs treedt niet op in de plaats van scholen. Scholen krijgen de kans en ademruimte om hierover een eigen beleid te voeren.

Op basis van de meldingen in het secundair onderwijs stelde de afdeling Beleidsuitvoering Secundai-

Vanderpoorten

re Scholen rapporten op, waarmee de regelgeving stelselmatig werd bijgesteld. Elk schooljaar wordt de regelgeving verfijnd. Zo werd er in het secundair onderwijs onder meer beslist dat begeleidingsdossiers in de scholen blijven en niet meer moeten worden doorgestuurd. Door de rapportage in het secundair onderwijs werd uiteindelijk ook gekozen voor een experiment in het basisonderwijs.

Sommige commissieleden vragen waarom het departement Onderwijs een bepaalde tekst niet op de website plaatst. Er is geen verplichting om al de interne nota's en rapporten van het departement via de website te verspreiden. Voor de informatie die wel wordt verspreid, zijn er verschillende informatiedragers zoals drukwerk, de website, brochures en verslagen. Belangrijke gegevens werden in het verleden aan de eerste belanghebbenden bezorgd, namelijk de scholen en CLB's, inclusief gegevens uit het schooljaar 1999-2000. Om deontologische redenen werd niet alle informatie uit de interne rapporten verspreid, maar werden er extracten gemaakt. Het is niet de bedoeling dat interne rapporten scholen in een negatief daglicht stellen, maar dat er op een constructieve manier wordt gewerkt aan knelpunten.

De rapporten maken het mogelijk om conclusies te trekken, en die overloop ik even. Ik ga eerst dieper in op de samenwerking met externe diensten. Scholen moeten conform de regelgeving op afwezigheden samenwerken met hun CLB, dat de nodige expertise heeft om op het vlak van afwezige leerlingen ondersteuning te bieden bij preventie, begeleiding en remediëring. Conform het decreet op de CLB's fungeren die als draaischijf naar externe diensten. Scholen en CLB's maken in functie van de gedetecteerde noden bij de leerlingen uit met welke partners ze samenwerken.

De aanpak van de leerlingen die wegblijven van school verschilt van regio tot regio. Uit de gegevens die aan de administratie Secundair Onderwijs worden bezorgd, blijkt dat de sociale dienst van de politie slechts één van de partners is waarmee wordt samengewerkt. Het rapport maakt ook duidelijk dat er nog veel andere partners zijn die vanuit hun expertise de afwezige leerlingen mee opvolgen en begeleiden. De bereidheid tot medewerking van diverse externen en de aanwezigheid ervan is bovendien in iedere regio anders, zo blijkt uit de evaluatie van de steunpunten 'leerplicht-leerrecht'. Daarom heb ik onder meer beslist om het draag-

vlak van de scholen en de CLB's te verhogen, maar daar kom ik straks op terug.

Spijbelen is in het deeltijds beroepssecundair onderwijs inderdaad een probleem, binnen de 15 wekelijkse lesuren. Het niet voldoen aan de tewerkstellingscomponent valt niet onder de spijbelproblematiek, maar is van een geheel andere orde. Cijfers leren ons dat voor maar ongeveer de helft van de leerlingen de component 'werkplekervaring' wordt ingevuld. Hieronder worden dan verschillende varianten verstaan, zoals een deeltijdse arbeidsovereenkomst, een werknemersleerovereenkomst, een brug- of voortraject.

Mede naar aanleiding van het twintigjarig jubileum van het DBSO in 2004 zijn een aantal maatregelen in voorbereiding om het deeltijds onderwijs beter te valoriseren. De intentie om voor alle leerlingen een zinvolle invulling te geven voor de drie dagen buiten het deeltijds leren, is een enorme uitdaging. Dit betekent in eerste instantie dat moet worden gezorgd voor een kwaliteitsvolle werkervaringsplaats voor zoveel mogelijk jongeren. Dit moet hoe dan ook de uiteindelijke doelstelling blijven. Brugprojecten zijn zeer waardevol voor de jongeren die al over een aantal arbeidsattitudes beschikken. De sociale partners engageerden zich in de SERV-platformtekst 'alternerend leren-volwaardig leren' en via de verschillende sectorconvenants tot het ondersteunen van alternerende opleidingen en het realiseren van meer en kwaliteitsvolle arbeids- en werkervaringsplaatsen in het kader van alternerend leren. Daarnaast moeten er voortrajecten worden uitgebouwd voor diegenen die nog verschillende stappen van de nodige arbeidsattitudes verwijderd zijn.

Los daarvan blijft de vraag of het onderwijs alleen verantwoordelijk mag worden gesteld voor de invulling van de 3 dagen buiten het deeltijds onderwijs. Ook andere departementen en instanties moeten hun verantwoordelijkheid opnemen. Cijfermatig zag de situatie er op 1 februari 2003 als volgt uit : op 6.277 jongeren in DBSO waren er 3.350 aan het werk. Daaronder vallen ook de jongeren in brugprojecten. Vierhonderd jongeren waren niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt omwille van tijdelijk verblijf in een gesloten instelling of het waren jonge moeders of allochtone meisjes die niet mogen werken. Dit betekent dat er 2.527 officieel niet-werkenden waren. Vooral voor deze groep zijn voortrajecten nuttig, zodat nog een zo groot mogelijk deel wordt gericht op arbeid in het normaal economisch circuit. Uiteraard zullen ook de diverse Vlaamse overheden een bijdrage moeten leveren, opdat het alternerend leren en werken een waarde-

Vanderpoorten

vol onderwijsstelsel wordt dat de jongeren reële arbeidsperspectieven biedt.

Momenteel beweegt er veel inzake DBSO. Het besef groeit dat leren op de werkvloer gelijkwaardig is aan leren op de schoolbanken. Voor sommige opleidingen is dit zelf een te verkiezen manier van opleiden.

Dan ga ik dieper in op de oorzaken achter spijbelgedrag. Spijbelen is een signaal. Dit was ook de conclusie in de experimenten leerplichtcontrole. Kansarmoede is een belangrijke indicator voor spijbelgedrag. Het gelijkeonderwijskansendecreet is een belangrijk instrument om in te werken op de onderliggende oorzaken van spijbelgedrag. Het decreet wil immers de leer- en ontwikkelingskansen van kansarme leerlingen bevorderen, uitsluiting, segregatie en discriminatie vermijden en bijdragen tot meer sociale cohesie.

De focus van het decreet ligt op kinderen uit kansarme allochtone en autochtone gezinnen. Onderzoek en ervaringen tonen aan dat ze meer dan andere kinderen het risico lopen om geconfronteerd te worden met schoolproblemen, zoals leerachterstand, zittenblijven en schooluitval. Ze starten vaak niet met hetzelfde sociale en culturele kapitaal als andere kinderen en hebben het dan ook moeilijker om te beantwoorden aan de verwachtingen die de school stelt. Daardoor bestaat de kans dat hun mogelijkheden door de school onvoldoende herkend en erkend worden, en dat ze door achterstelling gaan spijbelen.

Via het geïntegreerd ondersteuningsaanbod wordt gestalte gegeven aan meer onderwijsdemocratisering, extra zorg voor leerlingen met specifieke noden, voldoende leerlingenbegeleiding en betrokkenheid van ouders. Het decreet stelt scholen met andere woorden in staat een zorgbrede werking te ontwikkelen die gericht is op kansarme leerlingen. Het is mijn overtuiging dat naast primaire doelstellingen zoals verbetering van de schoolresultaten en het opkrikken van het welbevinden op school, het decreet ook inwerkt op de onderliggende oorzaken van spijbelen en dus mee een oplossing biedt voor deze problematiek. De eerste evaluatie van het decreet wordt in 2005 verwacht. Ik veronderstel dat op basis van deze evaluatie kan worden nagegaan in welke mate scholen met de hen ter beschikking gestelde middelen investeerden in de te bereiken doelstellingen.

Scholen en CLB's leveren ernstige inspanningen om op een meer structurele en constructieve wijze in te spelen op leerlingen met problematische afwezigheden. Hierbij wordt gebruikgemaakt van vertrouwensleerkrachten, groene leerkrachten, extra leerlingbegeleiders of een cel leerlingenbegeleiding. In een aantal scholen worden ook 'JoJo's' of 'scholen voor Jongeren, Jongeren voor scholen' ingeschakeld. Veel scholen werken al preventief. Ze volgen risicoleerlingen op voor er problemen zijn gemeld en investeren in een positief schoolklimaat.

Er wordt ook gepeild naar de ondersteuning die door het departement Onderwijs geboden wordt aan scholen en CLB's. Dit gebeurt op allerlei manieren. De regelgeving inzake afwezigheden is zowel in het basis- als secundair onderwijs uitvoerig toegelicht tijdens de Ronde van Vlaanderen. Er werd in een implementatiefase voorzien om zowel ouders als schooldirecties en leerkrachten in ruime mate te informeren. Ouders worden geïnformeerd via de Gids voor Ouders in het basisonderwijs, de Gids voor Leerlingen in het secundair onderwijs, Klasse, de brochure Leerplicht-Leerrecht en de steunpunten inzake leerplicht-leerrecht op de administratie.

– *De heer Dirk De Cock treedt als voorzitter op.*

Scholen en CLB's worden via de website van het departement geïnformeerd waar verschillende instrumenten ter bevordering van de implementatie zijn aangereikt. Bovendien werden voor de secundaire scholen over alle provincies heen studiedagen georganiseerd waarbij scholen konden leren van elkaar. Het boek dat daaruit voortvloeide, werd verspreid onder alle scholen en CLB's. De CLB's werd ook de gelegenheid geboden zich via een studiedag bij te scholen en te informeren. Daarnaast werd op regelmatige tijdstippen overleg gepleegd met de pedagogische begeleidingsdiensten. Zo werden onder meer een stappenplan en modellen ontwikkeld voor het verbeteren van intake- en inschrijvingsprocedures.

In verband met het integreren van projecten en experimenten in mijn algemeen beleid, verwijs ik naar mijn beleidsbrief voor 2003-2004. Daarin kondigde ik de projecten aan die het draagvlak van scholen en CLB's zouden vergroten. De beleidsbrief was een uitdieping van het regeerprogramma van de Vlaamse regering en werd goedgekeurd door de ministerraad.

Op dit ogenblik lopen er 4 time-outprojecten als experiment. Deze projecten worden gesubsidieerd

Vanderpoorten

door minister Byttebier en mezelf. De projecten hebben als doel het stimuleren van veranderingsstrategieën ter preventie van schooluitval en het ontwikkelen en uittesten van methodieken om de schooluitval van jongeren op te vangen en ze binnen een korte periode opnieuw in de school te integreren. Jongeren die worden geconfronteerd met dreigende schooluitval, zijn meestal jongeren die zich in een problematische opvoedingssituatie bevinden. In de time-outprojecten wordt gefocust op de verschillende aspecten van de leef-, woon-, leer- en gezinssituatie.

De tussentijdse evaluatie van de time-outprojecten is bemoedigend, want 40 percent van de jongeren die erin terechtkwamen, vond opnieuw aansluiting bij dezelfde groep in dezelfde onderwijsvorm. De overige 60 percent koos voor een andere onderwijsvorm, al dan niet in dezelfde school. Ik ben van oordeel dat we uit de evaluatie van die projecten nog wat kunnen leren. Binnen die projecten worden initiatieven genomen om scholen en CLB's extra te ondersteunen.

Er is ook het project Onderwijs-Welzijn. Het wil de onderwijssector en andere sectoren beter op elkaar afstemmen. Daarvoor werd in eerste instantie aansluiting gezocht bij het beleidsvoorbereidend project Integrale Jeugdhulpverlening. Het project Integrale Jeugdhulpverlening wil er immers voor zorgen dat diensten beter samenwerken, dat lacunes in het hulpverleningsaanbod worden opgevuld en dat cliënten naar het juiste aanbod worden geleid.

Een belangrijke stap in het beleidsvoorbereidend project Integrale Jeugdhulp was de modulering van het hulpverleningsaanbod. Door modulering wordt duidelijk wie wat doet. Volgend jaar zal het project Onderwijs-Welzijn ook aandacht hebben voor de andere sectoren die voor scholen en CLB's van belang zijn in de netwerkontwikkeling.

De afspraken met justitie hebben inmiddels ook meer vorm gekregen. In het schooljaar 2001-2002 organiseerde het departement Onderwijs overleg waarop alle procureurs waren uitgenodigd. In het schooljaar 2002-2003 stuurde het departement Onderwijs de dossiers van de jongeren die niet in orde waren met de leerplicht, door naar de procureurs en nam nadien telefonisch contact met hen op. Dat heeft geleid tot een betere opvolging vanuit het departement, onder andere omdat er zekerheid was dat de dossiers bij de juiste persoon terechtkwamen. Dat was in het verleden niet altijd het geval.

Naast de projecten die worden gesubsidieerd door het departement Onderwijs, zijn er heel wat projecten die door de lokale overheden worden georganiseerd. Als het Departement Onderwijs op de hoogte is van de initiatieven, worden er contacten gepland. Dit laat toe om inzicht te krijgen in de knelpunten waarmee het lokale niveau wordt geconfronteerd. Zo waren er in het verleden onder andere contacten met de spijbelambtenaar in de stad Oostende en met het project In de Schoolse Boot in de regio Leuven. Er is ook contact met het pas opgerichte meldpunt te Antwerpen.

We mogen niet vergeten dat er ook op gemeentelijk en provinciaal niveau heel wat inspanningen worden gedaan. Met die inspanningen op lokaal niveau wens ik uitdrukkelijk rekening te houden bij de evaluatie van de regelgeving. We mogen de betrokkenheid van het lokale niveau zeker niet negeren, maar we moeten er wel over waken dat het departement Onderwijs ondersteunend werkt.

De administratie Basisonderwijs werkt aan een evaluatie van de regelgeving. Bovendien maakt de onderwijsinspectie sinds dit schooljaar bij de doorlichtingen ernstig werk van een evaluatie van de samenwerking tussen scholen en CLB's. Ze startte dit schooljaar ook met een diepgaand onderzoek omtrent spijbelaars. De Onderwijsspiegel zal in 2005 volledig over spijbelen gaan.

In het verleden hebben de overheid, de scholen, de CLB's, de pedagogische begeleidingsdiensten en veel andere geïnvesteerd in een betere benadering van het spijbelprobleem. Een aantal initiatieven zijn tamelijk nieuw en moeten zich nog verder ontplooiën. Er werd voorzien in bijkomende middelen voor scholen met een bijzonder publiek via het GOK.

Ik wil dus niet op de feiten vooruitlopen door nu al conclusies te trekken over de mate waarin het beleid moet worden bijgestuurd en over de eventuele nood aan bijkomende initiatieven, zoals spijbelcoaches en andere antispijbelacties of bijkomende acties voor 11- tot 13-jarigen. Ik wil immers het rapport van de onderwijsinspectie en de evaluatie van diverse projecten en onderzoeken afwachten. Het gaat dus niet om het doorschuiven van verantwoordelijkheden.

Mentaliteitswijzigingen vragen tijd. De evolutie van louter leerstofgerichte naar leerlinggerichte scholen is aan de gang en zal naar alle waarschijnlijkheid ook een invloed uitoefenen. Dat zal er waarschijnlijk toe leiden dat jongeren zich meer betrokken voelen bij en zich goed voelen op de

Vanderpoorten

scholen. Dat is volgens het onderzoek van de OESO van belang om het spijbelen tegen te gaan. Daarmee wordt ook de link gelegd naar het welbevinden op school. De onderwijsinspectie besteedt daar aandacht aan tijdens de schooldoorlichtingen. Het participatiedecreet en het gelijkeonderwijskansendecreet willen daar ook aan tegemoetkomen.

Ik wil benadrukken dat de regelgeving over afwezigheden bedoeld is om ervoor te zorgen dat leerlingen en hun ouders op een open en positieve manier met de scholen kunnen omgaan en dat de scholen en de CLB's op dezelfde manier met het departement Onderwijs kunnen omgaan. Ik betreur dat de cijfers over spijbelen onmiddellijk in een negatief daglicht worden geplaatst. Dat wekt immers de indruk dat de inspanningen die in eerste instantie door de scholen zelf worden geleverd, worden miskend. Nochtans is open communicatie een noodzakelijke voorwaarde om het probleem aan te pakken.

Dankzij het zichtbaar maken van cijfers en het mogelijk maken van analyses wordt in de scholen werk gemaakt van degelijke leerlingbegeleiding. In onze gemeenschappelijke opdracht om zorg te dragen voor spijbelaars is het belangrijk dat we de signaalfunctie ter harte nemen en spijbelcijfers niet in een negatief daglicht plaatsen, maar constructief blijven zoeken naar oplossingen. Iedereen moet daarin zijn verantwoordelijkheid nemen : de scholen, de CLB's, de partners waarmee wordt samengewerkt, de pedagogische begeleidingsdiensten, de lokale overheden en de centrale overheid. Indien iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt, ben ik ervan overtuigd dat heel wat meer jongeren de kansen zullen krijgen waar ze recht op hebben.

De voorzitter : Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Mevrouw Ilse Van Eetvelde : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik onthou vooral dat u een aantal elementen uit het rapport hebt herhaald. Een opsomming van die waardevolle initiatieven is leerrijk, maar ik krijg niet echt een beeld van een proactief beleid van het departement Onderwijs. Ik zat daar wel op te wachten, want het rapport zou de aanzet moeten zijn om te bekijken welke mogelijkheden het beleid heeft om het probleem bij de wortels aan te pakken.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik ben niet van plan mijn antwoord opnieuw voor te lezen. Er is

ontzettend veel uitgewerkt door de overheid. Heel wat scholen leveren bovendien goed werk. Ik heb van bepaalde scholen cijfers ontvangen waaruit blijkt dat ze een daling van het aantal spijbelaars kennen.

Er wordt hier steeds over de autonomie van de scholen gesproken. Als er iets is dat in handen van de scholen ligt, dan is het wel de spijbelbestrijding. De verschillende overheden bieden een kader aan en de scholen moeten dat invullen. Ik voel me niet geroepen om nog meer regels klaar te stomen voor de scholen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik denk dat degenen die kritisch zijn over de manier waarop over deze cijfers is gecommuniceerd, niet de bedoeling hebben om hun depreciatie te uiten over de inspanningen van de scholen – integendeel zelfs. Er wordt echter veel gespijbel, en dat is negatief. U moet zich daarover niet zenuwachtig maken.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik maak me daar wel zenuwachtig over. Wat vertelt u nu eigenlijk ?

De heer Luc Martens : Het is een probleem dat jongeren zich niet meer kunnen identificeren met een pedagogisch project dat hen wordt aangeboden. Dat moet niet worden gerelativeerd.

Het is normaal dat u uw woordvoerder rugdekking geeft, maar op het ogenblik dat hij die cijfers relateert, sluit hij niet aan bij wat er in de scholen leeft. De scholen zijn immers verontrust over die cijfers. De uitdaging is groot.

In uw antwoord zitten heel wat interessante elementen, maar het is evident dat er een aantal zaken moeten worden bijgestuurd en uitgebreid. Zo moeten organisaties en verenigingen die te maken hebben met kansarmoede, worden gemobiliseerd. Ze hebben immers specifieke netwerken en contacten. Ook organisaties en verenigingen die met alloctonen werken, kunnen een bijdrage leveren. Als die organisaties bij de aanpak van het probleem worden betrokken, kan op een meer gestructureerde en geïntegreerde manier worden gewerkt.

De waarheid is dat scholen altijd met beperkte middelen moeten werken. Scholen bevinden zich vandaag nog steeds in een dubbelzinnige situatie. In het verleden hebben we de nadruk gelegd op de

Martens

versterking van hun mogelijkheden op technisch, cognitief en sociaal vlak, terwijl scholen nu door het evolueren van de samenleving een steeds grotere opvoedingstaak moeten vervullen, omdat andere pedagogische milieus falen. Er wordt echter in de omkadering nog veel te hard de nadruk gelegd op het technische, cognitieve en sociale aspect.

We moeten de scholen versterken, en we moeten zorgen voor een beter samenspel in een breder netwerk van interessante partners. Anders zullen scholen blijven falen. Ze leveren nu heel wat inspanningen in vaak onmogelijke omstandigheden.

We moeten heel alert zijn en zorgen voor een voortdurende evaluatie. De evaluatie mag niet naar de volgende legislatuur worden verschoven. De problematiek is zo pijnlijk en uitzichtloos voor een aantal jongeren dat de situatie elke dag moet worden opgevolgd en geëvalueerd.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik sta volledig achter de repliek van de heer Martens. Ik wil wel beklemtonen dat we de cijfers niet in een negatief daglicht hebben geplaatst om de inspanningen van de scholen te miskennen. De cijfers zijn jammer genoeg wat ze zijn.

Ik erken dat de scholen zeer zware inspanningen leveren en begaan zijn met de problematiek. Het is voor hen echter niet altijd gemakkelijk om goede resultaten te behalen. De zaken zijn immers zeer complex.

U hebt een opsomming gegeven van een hele hoop initiatieven en maatregelen en de meeste daarvan zijn positief, maar gelet op het feit dat er nog geen daling wordt vastgesteld, is het belangrijk dat er blijvende aandacht wordt besteed aan de problematiek van het spijbelen in het secundair onderwijs.

Mevrouw de minister, ik miste wel een aantal zaken in uw antwoord. U hebt alle verantwoordelijken opgesomd, maar de ouders hebt u niet vermeld. Ze hebben een cruciale rol en dus denk ik dat we ze er zeker bij moeten betrekken. Ik heb u ook niet horen antwoorden op mijn vraag over het

luxespijbelen. Kort voor de grote vakantie zijn daarover cijfers verschenen. Ik geef toe dat dat een ander dossier is, en ik wil de twee dossiers niet door elkaar halen, maar er moet wel meer aandacht aan worden besteed. Ik vernam vanmorgen bijvoorbeeld dat er morgen al kinderen op vakantie vertrekken, wat absoluut onaanvaardbaar is. Er moet dus dringend iets gebeuren.

De schooldirecties hebben een aantal maanden geleden de alarmbel geluid, maar ondertussen verbetert de situatie niet, integendeel zelfs.

De voorzitter : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik neem ter harte dat open communicatie een van uw stokpaardjes is en dat u daaraan wilt werken. Het verheugt me dat u de signaalfunctie van dat spijbelgedrag onderkent en dat u vindt dat iedereen vanuit zijn verantwoordelijkheden mee naar constructieve oplossingen moet zoeken.

U hebt ook gelijk dat we de scholen alle verantwoordelijkheid moeten geven die ze in deze problematiek kunnen opnemen. Ze werken nu al heel goed aan de problematiek, maar er kan nog veel verbeteren.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mevrouw Dillen, we kennen het fenomeen van het spijbelen rond de vakantieperiodes en we maken ons daar ook zorgen over. Dat is echter bij uitstek de verantwoordelijkheid van de ouders. We hebben over dat fenomeen ook geen afzonderlijke cijfers. De afwezigheden worden immers niet gespecificeerd.

Mevrouw Marijke Dillen : Er zijn officiële cijfers bekendgemaakt in mei 2003. Er is daarin sprake van 4 procent van de spijbelaars. Dat is toch niet niks. We kunnen er dan nog van uitgaan dat bepaalde ouders de ware reden niet meedelen en zorgen voor een doktersbriefje. Het aantal zieken onder de leerlingen zal tot zaterdag zeker stijgen. Dat fenomeen manifesteert zich telkens als er een vakantieperiode nadert.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is zeker een aparte problematiek en de mentaliteit van de ouders speelt daar een grote rol in. Ik neem me voor om bij mijn diensten de officiële cijfers daarover op te vragen. Ik wil weten of het om een raming gaat of om echte officiële cijfers.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door mevrouw Dillen en door de heren Demeulenaere c.s. werden tot besluit van deze interpellaties met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Frans Ramon tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over aandacht voor homoseksualiteit in het onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Ramon tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over aandacht voor homoseksualiteit in het onderwijs.

De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het is niet de eerste keer dat ik een vraag stel over deze kwestie. Ook de heer Roegiers heeft daar al enkele vragen over gesteld.

Ondanks de gemeenschappelijke verklaring die er ooit is afgelegd over de gelijke behandeling van hetero- en holebiseksualiteit in het onderwijs, wordt er nog steeds discriminatie ervaren. Die verklaring was een lovenswaardig initiatief en u en een aantal organisaties en koepels hebben die trouwens nog mee ondertekend.

In die verklaring stond onder andere dat mensen moeten openstaan voor personen met een andere seksuele geaardheid, dat alle personen ongeacht hun seksuele geaardheid met respect en evenwaardig moeten worden behandeld en dat elke discriminatie op basis van seksuele geaardheid uit den boze is. Inhoudelijk was het een sterke verklaring, maar de feiten zijn niet altijd wat ze zouden kunnen zijn.

In het begin van dit jaar heeft Jong-Agalev een actie gevoerd over deze problematiek, maar de actievoerders waren geschokt door de reactie van

het VSKO. Het VSKO zei : 'Het VSKO vindt dat holebi- en heteroseksualiteit niet gelijkwaardig zijn. Wij gaan uit van een levensvisie waarbinnen man-vrouwrelaties de norm zijn. Dus wordt heteroseksualiteit preferentieel behandeld. Het komt toe aan elke school om binnen de pedagogische vrijheid holebiseksualiteit verder in te vullen, maar wij gaan zeker geen extra initiatieven nemen'. Dat is toch een beetje een eigenaardig standpunt voor een instelling die de gemeenschappelijke verklaring heeft ondertekend.

Ook uit recent coming-outonderzoek, gepubliceerd in het magazine *Expreszo*, blijkt dat 17 procent van de 2500 ondervraagde homoseksuele, lesbische en biseksuele jongeren uit Vlaanderen en Nederland nog steeds te kampen heeft met discriminatie op school.

Mevrouw de minister, u hebt vroeger reeds meermaals gesteld dat u het niet nodig vond om holebiseksualiteit op te nemen in de eindtermen. Uw stelling was dat er in de vakoverschrijdende eindtermen voldoende mogelijkheden waren ingebouwd om deze thematiek in het onderwijs ter sprake te brengen. U hebt toen echter ook gezegd dat u de inspectie zou vragen om bij de doorlichting van scholen specifiek aandacht te besteden aan de manier waarop het thema aan bod kwam, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Op het einde van 2002 zou dan blijken uit de evaluatie of de eindtermen al dan niet moesten worden aangepast.

Dat is ondertussen alweer een hele tijd geleden en daarom wil ik u de volgende vragen voorleggen, mevrouw de minister. Wat was eigenlijk het resultaat van die doorlichting van de inspectie ? Bestaat er een verschil tussen de verschillende onderwijsnetten ? Indien de evaluatie negatief uitvalt, zult u dan bijkomende initiatieven nemen of holebiseksualiteit alsnog opnemen in de eindtermen ?

De voorzitter : Ook ik zou namens mijn fractie aandacht willen vragen voor deze problematiek. Wat de heer Ramon zegt, is waar. In het voorjaar werden we inderdaad geconfronteerd met verrassende uitspraken van een van de onderwijsaanbieders. Daarom vraagt ook mijn fractie om in het onderwijs de nodige aandacht te besteden aan de begeleiding van homoseksuele jongeren.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, sinds september 2003 onderzoekt de inspectie welke aandacht in secundaire scholen wordt besteed aan het thema holebiseksu-

Vanderpoorten

aliteit. Deze evaluatie omvat een aantal enquêtes bij schooldirecties, waarvan de resultaten indicatief zullen zijn.

Concreet zal worden nagegaan in welke mate de scholen gebruik maken van de door de overheid ontwikkelde methodieken omtrent holebiseksualiteit. Ook gaat de inspectie na in hoeverre het thema deel uitmaakt van de leerlingenbegeleiding en van het professionaliseren van de leraren. Daarnaast maakt de inspectie eveneens een bundeling van voorbeelden die de voorbije 3 schooljaren werden aangetroffen bij schooldoorlichtingen en die zullen aantonen op welke wijze het thema in scholen aan bod komt.

Deze evaluatie zal worden afgerond in december 2003, wat betekent dat ik het eindrapport hieromtrent pas dan zal ontvangen. Ik kan op dit moment dus onmogelijk concrete bevindingen van deze doorlichting meegeven. Het spreekt wel voor zich dat ik de resultaten van deze doorlichting kritisch zal bekijken en er de nodige conclusies uit zal trekken in verband met het door mij te voeren beleid.

Dan wil ik het even hebben over de eindtermen. Hierin is aandacht voor homoseksualiteit wel degelijk opgenomen. Er bestaan een aantal eindtermen die handelen over relaties en seksualiteit in het algemeen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het respecteren van grenzen en het verwerven van inzicht in verschillende relatievormen. Deze eindtermen zijn zowel toepasbaar op holebi- als op heteroseksuele relaties.

Voor het secundair onderwijs bestaan er twee vakoverschrijdende eindtermen die expliciet aandacht vragen voor een andere geaardheid. Ik citeer: 'Leerlingen kunnen omgaan met vriendschap, liefde, seksuele identiteit en seksuele gevoelens'. Dit wordt in het werkboek 'Over grenzen', dat gratis ter beschikking werd gesteld van alle secundaire scholen, bijvoorbeeld geconcretiseerd als 'inzicht verwerven in de eigen normen en waarden over homoseksualiteit'.

In de derde graad van het secundair onderwijs vindt men in het vakoverschrijdend thema 'gezondheidseducatie' bij het onderdeel zorgethiek ook de volgende eindterm terug: 'de leerlingen tonen respect voor zichzelf en anderen, zoals personen met een andere geaardheid, uit andere etnische groepen, uit andere culturen en met andere denkwijzen en overtuigingen'.

Dit concretiseert men in het handboek onder andere met 'diversiteit ervaren als een verrijking veel eerder dan een bedreiging, bijvoorbeeld homoseksualiteit op een positieve manier bespreekbaar maken, het benoemen van eigen en maatschappelijke weerstanden tegenover holebi's'.

Mijnheer Ramon, u stelt in uw vraag dat het VSKO weigerachtig zou staan tegenover de thematiek, omdat het een levensvisie zou hanteren die man-vrouwrelaties als normatief beschouwt. Ik wil benadrukken dat de eindtermen voor het secundair onderwijs na advies van de Vlaamse Onderwijsraad werden goedgekeurd door regering en parlement. Over de inhoud en hun draagwijdte bestaat dus een brede maatschappelijke consensus. Het VSKO is in de onderhandelingen over de eindtermen ook steeds betrokken geweest. Bovendien vindt het VSKO dat het elke school toekomt om binnen de pedagogische vrijheid de holebiseksualiteit verder in te vullen.

Eindtermen hebben de bedoeling een minimaal vereiste kwaliteit in het onderwijs te garanderen. Ze geven aan wat de leerlingen minimaal moeten bereiken in de loop van het onderwijs van een bepaald niveau – een geheel van kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes – om van kwaliteitsvol onderwijs te kunnen spreken. Scholen, uit welk net dan ook, zijn verplicht deze eindtermen als richtlijn te hanteren. Natuurlijk blijft de autonomie van de scholen, elk met een eigen pedagogisch project, gelden. Scholen kunnen dan ook in enige mate beslissen op welke wijze ze invulling geven aan de voorgeschreven eindtermen. In principe laat deze autonomie toe dat het thema holebiseksualiteit in verschillende scholen anders wordt behandeld. Dit neemt echter niet weg dat de eindtermen een sluitend systeem vormen, dat garandeert dat de nodige aandacht wordt besteed aan de behandelde thema's, ook holebiseksualiteit.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Ik wil hier toch kort op reageren. Het verwondert me toch een beetje dat de afronding van het rapport met een jaar wordt uitgesteld. Er was voorzien dat het eind 2002 klaar zou zijn, terwijl nu wordt gesproken over eind 2003. Omdat er nog geen eindrapport is, kunnen we dus ook niet vooruitlopen op de resultaten daarvan. Op dat vlak blijf ik dus een beetje op mijn honger zitten.

Ik heb nog een tweede opmerking. Wat u zegt over de eindtermen, klopt wel, mevrouw de minister. Het is natuurlijk wel de vraag of holebiseksualiteit

Ramon

bij de concrete invulling van die vakoverschrijdende eindtermen toch niet te veel in een apart hokje wordt gestopt. Ik stel de autonomie van de scholen niet in vraag, maar het zou toch kunnen dat er nog heel wat verbetering kan komen in de concrete invulling van het thema. De vraag is natuurlijk wat u als minister dan meer kunt doen dan daar nogmaals extra aandacht voor vragen, dat begrijp ik ook wel.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil toch nog even zeggen dat we, als de inspectie in december 2003 haar onderzoek heeft afgerond, natuurlijk niet moeten wachten op de publicatie. Ik kan daarvan vrij vlug een resultaat verkrijgen en dat aan u doorgeven, indien u dat wilt.

U mag ook niet vergeten dat we vorig jaar de week van de diversiteit hebben georganiseerd, die trouwens heel veel succes kende. Heel veel scholen zijn vragende partij om dat te herhalen en dat zullen we dan ook jaarlijks doen. Ik ben nu bezig met de voorbereiding van de volgende sessie. Dat gaat de zaak natuurlijk niet ten gronde veranderen, maar het is wel belangrijk met het oog op sensibilisering en aandacht van de maatschappij voor deze problematiek.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het in aanmerking nemen van anciënniteit in het onderwijs.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, op 23 januari 2002 wees ik in een vraag om uitleg op de discriminatie die er bestaat inzake het al dan niet in aanmerking nemen van de anciënniteit voor kinderverzorgsters

in het kleuteronderwijs. Prestaties als kinderverzorgster in de privé-sector worden bij een overstap naar het onderwijs niet in aanmerking genomen.

De minister antwoordde dat de berekening van de geldelijke anciënniteit gebeurt op basis van het Koninklijk Besluit van 15 april 1958. De minister stelde daarbij het volgende : 'Terecht is de vraag of dit gegeven dat als ongelijkheid wordt voorgesteld, houdbaar blijft', en verder ook nog : 'Uiteraard is het wijzigen van de bedoelde regelgeving bespreekbaar. Mijn administratie heeft herhaaldelijk de opdracht gekregen dit te onderzoeken, en met name de zogenaamde gelijklopendheid in de prestaties uit een ander beroepsverleden te definiëren en af te bakenen.' De minister wees ook op de budgettaire implicaties en kondigde een grondige discussie aan, onder andere met de vakbonden en betrokkenen bij de lerarenopleidingen. Deze discussie zou gebeuren 'in de loop van de volgende maanden'.

Ondertussen vernemen we dat de toepassing van het genoemde KB van 15 april 1958 ook zeer nefaste gevolgen heeft voor bepaalde administratieve contractuelen die nu in het basisonderwijs zijn opgenomen in het organieke kader. Bepaalde contractuelen hadden immers tot 10 jaar anciënniteit van vorige betrekkingen in de privé-sector in aanmerking kunnen laten nemen. Dit gebeurde op basis van een CAO van 4 mei 2000, afgesloten in het Paritair Comité 225. Door de omzetting naar een organiek ambt verliezen ze op basis van het genoemde KB hun anciënniteit uit de privé-sector. Op die manier betalen deze personeelsleden de omzetting naar een organiek ambt zeer duur.

Mevrouw de minister, heeft de aangekondigde grondige discussie met vakbonden en betrokkenen bij de lerarenopleiding over een mogelijke aanpassing van het KB reeds plaatsgehad ? Wie was daarbij betrokken ? Wat zijn de belangrijkste conclusies ? Waarom is het KB ondertussen nog niet aangepast ?

Vindt u het geoorloofd dat administratieve medewerkers in het basisonderwijs die nu eindelijk in een organiek ambt kunnen stappen, financieel worden gestraft op basis van het KB van 14 april 1958 ? Welke stappen zullen worden gezet om dit probleem te verhelpen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, laat ons eerst en vooral de din-

Vanderpoorten

gen gescheiden houden. Het KB van 15 april 1958 regelt de bezoldiging van het personeel in het onderwijs. Artikel 16 van dit besluit bepaalt welke elders gepresteerde diensten in aanmerking worden genomen voor de geldelijke anciënniteit. In menstaal komt het erop neer dat diensten die in een dienst van de staat, een openbare instelling of een openbare dienst werden gepresteerd of met andere woorden diensten die een statutair karakter hebben, in aanmerking worden genomen in de geldelijke anciënniteit, ongeacht welke prestaties er werden verricht. In deze opsomming springen uiteraard een aantal frappante prestaties in het oog, bijvoorbeeld diensten als beroepsmilitair, aalmoezenier, de mobilisatietijd, krijgsgevangenschap en ook diensten aan de staat, destijds bijvoorbeeld als postbode. Dit soort prestaties meenemen in de geldelijke anciënniteit is inderdaad misschien reeds lang achterhaald en dit gegeven moet uiteraard worden meegenomen in die grotere discussie, zoals ik reeds aankondigde in een eerder antwoord.

Een heel ander verhaal is echter dat van de nuttige ervaring en elders verworven competenties uit een ander beroepsverleden. We mogen vandaag immers niet in dezelfde fout vervallen als bij de toepassing van het in 1958 opgestelde KB, namelijk het automatisch laten gelden van elke anciënniteit die iemand heeft opgebouwd in de privé-sector. Ook in de privé-sector is dit geen evident verhaal. Kijk maar naar de werknemers van Ford Genk, die tewerkstelling krijgen aangeboden in andere autobedrijven, maar dan wel met 0 jaar anciënniteit.

Ik ben er met andere woorden nog niet zo van overtuigd dat onderwijs zomaar om het even welke anciënniteit uit de privé-sector in aanmerking moet nemen. Elders verworven ervaring moet in de eerste plaats in functie staan van het vak dat in het onderwijs zal worden gegeven. Zo wordt bij het geven van een vak in beroepspraktijk nu reeds de nuttige ervaring in de nijverheid – die in de huidige stand van de regelgeving een onderdeel vormt van het bekwaamheidsbewijs – in aanmerking genomen in de geldelijke anciënniteit met een maximum van 10 jaar. Dat is een terecht en ook duidelijk verifieerbaar verhaal.

Ik ben er wel hoe langer hoe meer van overtuigd dat de kwaliteit van het onderwijs er ontegensprekelijk bij gebaat is om mensen met een brede expertise aan te trekken en op die manier aanvullende competenties in huis te halen. De financiële erkenning van die elders verworven ervaring in de geldelijke loopbaan is inderdaad voorwerp van een

brede discussie die ik in januari 2003 heb aangekondigd. Die discussie kan echter slechts worden gevoerd als deze elders verworven competenties of ervaring voor alle personeelsleden die in het onderwijs worden tewerkgesteld, in kaart kunnen worden gebracht.

Aangezien dit ook een budgettaire impact heeft, kan dit niet worden bediscussieerd los van de implementatie van de loonstudie en de onderhandelingen over de volgende CAO die ook op basis van de elementen uit de loonstudie zullen worden gevoerd. Deze studie bevat aanbevelingen over andere verloningsgrondslagen dan diploma en anciënniteit, zoals functiezwaarte en competenties. De problematiek maakt bovendien voorwerp uit van het toekomstdebat, waarop ik niet wil vooruitlopen.

Belangrijk is echter uw vraag met betrekking tot de administratieve medewerkers in het basisonderwijs die met ingang van 1 september 2003 in een organieke betrekking kunnen stappen en waarvoor dus een statutair administratief kader is gecreëerd in het basisonderwijs.

Voor de administratieve medewerkers die vanaf deze datum in een organieke betrekking worden aangesteld, zijn de bepalingen van het koninklijk besluit van 1 december 1970 houdende de bezoldigingsregeling van het administratief, meesters-, vak- en dienstpersoneel, van toepassing. De diensten die ze als contractueel personeelslid in de onderwijsinstelling hebben gepresteerd, zouden daarvoor niet in aanmerking kunnen worden genomen in de geldelijke anciënniteit.

Om al deze personeelsleden een continuïteit in hun bezoldiging te garanderen, werd in het voornoemd koninklijk besluit een overgangmaatregel ingeschreven. Deze overgangmaatregel houdt in dat vanaf 1 september 2003 voor administratieve medewerkers de volgende prestaties in aanmerking komen voor de geldelijke anciënniteit. Ten eerste zijn dat de volledige en onvolledige diensten in een administratieve functie als gesubsidieerd contractueel personeelslid of als contractueel personeelslid ten laste van het departement Onderwijs, gepresteerd in een onderwijsinstelling of centrum voor leerlingenbegeleiding. Ten tweede zijn dat de volledige en onvolledige diensten in een administratieve functie gepresteerd voor 1 september 2003 in een administratieve functie als contractueel personeelslid ten laste van het werkingsbudget in een school van het basisonderwijs.

Met andere woorden : ook met deze categorie wordt een afwijking ingeschreven in het KB dat de

Vanderpoorten

geldelijke anciënniteit regelt. Contractuele diensten in het onderwijs – wat een privaatrechtelijke rechtspositie is – zouden immers niet in aanmerking komen voor de geldelijke anciënniteit. Met deze ingreep worden wel alle diensten die een contractueel personeelslid in het onderwijs heeft gepresteerd, in aanmerking genomen.

Verder moet, zoals ik reeds eerder heb gezegd, eerst de ruimere discussie worden gevoerd om na te gaan of de diensten die een administratief personeelslid buiten het onderwijs in de privé-sector presteerde, ook zomaar zonder enige afweging moet worden opgenomen in de geldelijke anciënniteit.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik wil hier toch even kort op reageren, mijnheer de voorzitter. De vraag ging over twee zaken. Wat de kinderverzorgsters betreft, mevrouw de minister, hebt u zelf door uw antwoord op 23 januari 2002 een verwachtingspatroon gecreëerd bij deze groep. Ik vind het dan ook maar normaal dat ik de vragen verder opvolg die ik in het verleden heb gesteld en waarover bepaalde beloftes werden gedaan.

Inzake de administratieve contractuelen lijkt het mij billijk dat de administratieve diensten die deze mensen hebben vervuld in de privé-sector en die nuttig zijn voor de job die ze vandaag uitoefenen in het onderwijs, in aanmerking worden genomen voor een anciënniteit. Uit uw antwoord is me niet duidelijk geworden of dit inderdaad het geval is. Ik heb begrepen dat diensten in het onderwijs wel in aanmerking worden genomen, maar diensten in de privé-sector niet. Als het daar gaat om administratief werk dat nuttig is voor hun huidige job, lijkt dit me nochtans billijk te zijn. Dit impliceert echter wel dat de wetgeving hier en daar misschien moet worden aangepast.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik sluit dat niet uit voor de toekomst. Er wordt over deze problematiek gedebatteerd. Het klopt dat er heel veel vraag is naar de meeneembaarheid van anciënniteit uit de privé-sector, zowel van mensen die de stap al hebben gezet als van mensen die die stap niet zetten omwille van dit probleem. Ondertussen zijn er wel regelingen getroffen inzake de overgang van een aantal mensen in de marge van het decreet Landschap Basisonderwijs, maar dat is een ander verhaal.

De heer Jos De Meyer : Mag ik erop aandringen dat er spoedig een oplossing komt ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dit past in de gesprekken over personeelsbeleid. Die moeten op langere termijn in CAO's worden gegoten. Ik zal u een kopie van mijn antwoord geven omdat het nogal technisch is. U kunt dan eventueel rechtstreeks vragen stellen aan mijn medewerkers.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ontoereikende enveloppefinanciering van de Vlaamse hogescholen en over een aantal beleidsbeslissingen die de budgettaire situatie van de hogescholen nog meer bemoeilijken

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ontoereikende enveloppefinanciering van de Vlaamse hogescholen en over een aantal beleidsbeslissingen die de budgettaire situatie van de hogescholen nog meer bemoeilijken.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik wil het hebben over het budget van de hogescholen. Dit is geen nieuwe problematiek, en we hebben daar bij de verschillende begrotingsbesprekingen al aandacht voor gevraagd.

Op het terrein heerst er ongenoegen. Ik verheel niet dat er inspanningen zijn gebeurd, maar die bleven op een aantal vlakken beneden de verwachtingen. Deze problematiek zal ook aan bod komen tijdens de bespreking van de begroting 2004. De heer Ory heeft in een brief aan de hogescholen laten weten dat Agalev grote inspanningen wil zien gebeuren voor de hogescholen.

– *De heer André Van Nieuwkerke treedt opnieuw als voorzitter op.*

Met de begroting 2003 en de begrotingscontrole is geen aanzet gegeven tot de oplossing van het probleem van de onderfinanciering. De hogescholen komen steeds meer onder druk te staan. Een aantal hogescholen ziet zich zelfs verplicht om binnenkort

Martens

een aantal mensen te ontslaan, terwijl net de stress bij de docenten in hogescholen abnormaal hoog is. De heer Callens zal daar donderdag trouwens een vraag over stellen.

Uit een recente nota van de Vlhora blijkt dat de hogescholen in de loop van mei en juni de raming hebben gekregen van de enveloppe voor 2004. Er werden aanvullende middelen in het vooruitzicht gesteld die voor de implementatie van het structuurdecreet moesten zorgen. Door een onbegrijpelijke foute berekening blijkt nu dat de voorafnames minder hoog zullen zijn. Dat zal de herstructurering in het kader van het structuurdecreet zwaar hypothekeren.

Er is ook heel wat onduidelijkheid over de omvang van de zogenaamde academiseringsmiddelen. Ik kan verwijzen naar de TBS 55+-uitstapregeling. U bent daarover een engagement aangegaan om een oplossing te bieden buiten de enveloppe. De prefinanciering wordt nu echter niet zomaar terugbetaald. De vrees leeft dan ook dat de hogescholen opnieuw het kind van de rekening zullen zijn.

Ook de investeringssubsidies worden niet ontzien. Daar kondigt zich een besparing aan van 14 procent. Er is ook nog de stageproblematiek. Door de wetgeving op welzijn op het werk zijn stagiairs onderworpen aan een arbeidsgeneeskundig onderzoek. De ziekenhuizen willen de kosten daarvoor niet dragen. Het onderwijs is vragende partij, en dus moet de hogeschool het onderzoek betalen. Er zijn dus een heleboel problemen en de hogescholen maken zich dan ook grote zorgen over hoe de onderfinanciering zal worden opgelost.

Er is ook onduidelijkheid over de manier waarop de index wordt gehanteerd bij het bepalen van de enveloppe. Enerzijds wordt er gezegd dat er geen indexsprong is, anderzijds komt die dan toch vroeger dan was vooropgesteld. Die zou dus moeten worden verrekend, maar dat gebeurt dan weer niet. U begrijpt dat er grote onvrede is bij de hogescholen.

Mevrouw de minister, klopt het dat u een voorstel hebt geformuleerd inzake de bekostiging van het arbeidsgeneeskundig onderzoek van stagiairs? Gaat het om een structurele oplossing? Welke oplossingen heeft de begrotingscontrole opgeleverd voor het ontoereikend budget voor de TBS 55+-regeling voor docenten? Vindt u het normaal dat hogescholen die zo al in een precaire budgettaire situatie verkeren, zelf moeten blijven prefinancieren?

De CVO's moeten steeds langer op hun geld wachten. Voor het katholiek onderwijs gaat het over een bedrag van 1.800 miljoen euro. De tegoeden groeien en de overheid schuift de facturen weg. De volgende regering zal geconfronteerd worden met enorm veel lijken die uit de kast vallen. Er zijn beloftes gedaan, maar de middelen ontbreken om die waar te maken. Die waarheid zult u geen 8 maanden meer verborgen houden, want daar zullen we voor zorgen.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, er bereiken me ook berichten dat de financiële situatie van de hogescholen dramatisch is. De scholen erkennen dat de maatregelen omtrent de TBS 55+-regeling de zaak iets verlichten, maar het ongenoegen is er en zal binnenkort op straat worden geuit. Welke mogelijkheden zijn er om de budgettaire situatie van de hogescholen te verbeteren?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik weet niet of het de bedoeling is om vragen te stellen over alle zaken die in de begrotingsbespreking aan bod zullen komen. Vorige week heb ik dat al meegemaakt, en ook vandaag is het weer zover. Volgende donderdag zal het ook weer gebeuren. Vragen staat natuurlijk vrij, maar ik hoop dat we al die thema's dan niet opnieuw moeten behandelen tijdens de begrotingsbesprekingen.

Mijnheer Martens, de opmaak van de begroting 2004 verliep moeizaam. Bepaalde initiatieven zijn in de tijd vooruitgeschoven. De eerder aangekondigde initiatieven met betrekking tot de hogescholen zullen wel volledig worden uitgevoerd. Dat betekent dat er voor 2004 zonder uitstel meer dan 12 miljoen euro aan nieuwe middelen in de enveloppe wordt opgenomen.

Voor de indexering heeft de regering zich gehouden aan de optie die de vorige regering nam. Ik erken dat dat niet in het voordeel van de hogescholen is, maar ook andere organisaties die via een enveloppe worden gefinancierd, zullen daar nadeel van ondervinden. Ik heb daar geen oplossing voor die past binnen een systeem van enveloppefinanciering.

De wet in verband met het welzijn op het werk heeft niet alleen implicaties voor het hoger onder-

Vanderpoorten

wijs, maar ook voor het leerplichtonderwijs. In die wet legt de federale overheid bepaalde verplichtingen op. Het kan niet dat de gemeenschappen de kosten daarvan moeten dragen. Op 16 oktober 2003 heb ik deze kwestie met de Vlhora besproken en die erkende dat de federale overheid voor een oplossing moet zorgen.

Voor de bekostiging van de TBS-regeling werd in 2003 voor 11,3 miljoen euro aan bijkomende middelen vrijgemaakt op de Vlaamse begroting. Zodra deze kredieten beschikbaar worden, zullen ze aan de hogescholen worden gegeven. Ik betreur dat we er niet in geslaagd zijn om het probleem voor 2004 op te lossen bij de opmaak van de initiële begroting. Ook dat heb ik met de Vlhora besproken en ik deel de mening dat het niet kan dat middelen die de hogescholen zelf hebben geprefinancierd, niet zouden worden uitbetaald. Ik heb gezegd dat ik tijdens de begrotingscontrole in februari 2004 al mijn energie zou besteden aan het zoeken naar een oplossing voor dit probleem.

De vorige regering heeft CAO III afgesloten waarin de dure uitstapregeling staat. Toen werd gezegd dat alles uit de enveloppe van de hogescholen moet worden betaald. Deze regering heeft daar de middelen voor uitgetrokken. Indien ze dat niet zou hebben gedaan, zou het ontslagen hebben gerekend bij de hogescholen. De sector weet dat maar al te goed.

De berekening van de middelen voor de TBS-regeling die in het hogescholendecreet staan, werden gemaakt door een gemengde werkgroep waarin vertegenwoordigers van de overheid, van de Vlhora en van de vakbonden zaten. Alle partijen waren het er op dat ogenblik over eens dat het maximale instappercentage op het einde van 2001 45 percent zou bedragen. Dat betekent dat bijna de helft van de personeelsleden 'uitstapt'. Een hoger percentage was op dat ogenblik voor alle partijen ondenkbaar. Het huidige probleem heeft dus niets te maken met verkeerde berekeningen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik vrees dat u de hogescholen niet zult overtuigen met dit antwoord. Het is iets te gemakkelijk om te verwijzen naar de vorige regering, die moest functioneren in een compleet andere budgettaire context en die bovendien niet een aantal hervormingen heeft gerealiseerd die de huidige regering wel heeft gerealiseerd. Als het uw wens is dat de academie-

misering lukt, dan zult u voor de nodige middelen moeten zorgen.

U moet een bondgenoot zijn van de scholen, en ik vraag me dus af wat u in het licht daarvan hebt gedaan ten aanzien van de federale overheid. In welke mate zorgt u ervoor dat de federale overheid haar verplichtingen nakomt? U moet druk uitoefenen op de federale overheid en ervoor zorgen dat het geld er komt.

Minister Marleen Vanderpoorten : De academiseringsgelden zijn wel degelijk ingeschreven in de begroting. Ik kan niet zeggen hoeveel vergaderingen er al geweest zijn met de federale vertegenwoordigers om voor een oplossing te zorgen. Er is echter nog steeds geen oplossing uit de bus gekomen. Het is niet omdat het niet elke dag in de krant staat, dat er niet over wordt vergaderd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de betekenis van de stijgende schoolbevolking in het buitengewoon onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de betekenis van de stijgende schoolbevolking in het buitengewoon onderwijs.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, bij het begin van deze legislatuur hebt u gezegd dat u zou proberen te verhinderen dat er een soort dualiteit zou ontstaan. U hebt ook gezegd dat u ervoor zou zorgen dat de groep leerlingen die in het buitengewoon onderwijs terecht komt, zo klein mogelijk is door de zorgverbreding te versterken. In uw beleidsbrief voor 2000-2001 hebt u die voornemens herhaald. In uw beleidsbrieven voor 2001-2002 en 2002-2003 hebt u het over een actieplan in verband met het buitengewoon onderwijs.

Ik heb begrepen dat we dit jaar geen nieuw actieplan meer moeten verwachten, maar de belangrijkste sporen uit 'Maatwerk en Samenspraak' zijn natuurlijk bekend. Het eerste spoor beoogt een extra impuls te geven in het gewoon onderwijs voor het

Martens

behouden van leerlingen met leerproblemen in gewone scholen, onder andere via het vergroten van de zorgbreedte en via samenwerkingsverbanden met het buitengewoon onderwijs. Het tweede spoor heeft te maken met de ontwikkeling van de regionale ondersteuningsscholen, die leerlingen die het nodig hebben, kunnen onderwijzen en die anderzijds ondersteuning kunnen bieden aan leerlingen met een beperking waarvan de ouders kiezen voor opvang in het gewone onderwijs.

Er zijn in de context van de zorgverbreding al heel wat initiatieven genomen in het basisonderwijs en ook wel in het secundair onderwijs. Het buitengewoon onderwijs moet het voorlopig doen met de volgende boodschap: 'Deze nieuwe maatregel – zorgbegeleiding – doet niets af aan de kwaliteit van Vlaams buitengewoon onderwijs. Er zullen altijd kinderen zijn die beter geholpen en begeleid worden in het buitengewoon onderwijs.' Dat is natuurlijk waar.

In het gemeenschapsonderwijs is er een stijging van de leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs. Ook in het katholieke onderwijs zou er sprake zijn van een lichte stijging. Dat staat in contrast met de indrukwekkende campagne die u hebt gevoerd om leerlingen in het gewone onderwijs te houden. Uw campagne heeft dus niet veel resultaat gehad.

Hoe moeten we de cijfers interpreteren? Betekenen ze dat de verschuiving naar het buitengewoon onderwijs van leerlingen met leerstoornissen of met een handicap zich gewoon doorzet? Betekent de stijging dat uw communicatie over de maatregel in verband met de zorgverbreding de ouders heeft overtuigd? Zijn de cijfers geen indicatie van het feit dat die maatregel tekortschiet om de zorgbreedte in het gewone basisonderwijs daadwerkelijk te versterken? Tonen deze cijfers ook niet aan dat u het aantal kinderen die beter worden geholpen en begeleid in het buitengewoon onderwijs, eigenlijk heeft onderschat?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, in antwoord op een schriftelijke vraag van de heer Van Dijck heb ik onlangs een overzicht gegeven van de evolutie van de leerlingenaantallen in het buitengewoon onderwijs vanaf schooljaar 1990-1991.

Wat het buitengewoon kleuteronderwijs betreft, is een stijging merkbaar tot schooljaar 1997-1998. Daarna heeft zich een daling voorgedaan tot schooljaar 2000-2001, waarna we opnieuw een lichte stijging vaststellen. In het buitengewoon lager onderwijs is er een aanhoudende stijging, maar bij vergelijking tussen de schooljaren 2001-2002 en 2002-2003 zien we dat de stijging sterk is afgeremd. In 2002-2003 kwamen er 112 leerlingen bij, terwijl de stijging de voorgaande jaren 500 tot 600 leerlingen bedroeg. Ook voor het secundair onderwijs houdt de stijging aan en is er de voorbije jaren een groei van ongeveer 400 leerlingen per jaar. We zullen de cijfers van het lopende schooljaar moeten afwachten om uit te maken of deze evolutie wordt bevestigd.

De uitstroom van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs is dus een trend die al jaren bezig is. Dit maakt ons stilaan koploper in Europa wat betreft het opvangen van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften in aparte scholen. Hiermee spreek ik geen kwaliteitsoordeel uit over het onderwijs dat wordt aangeboden. Het zegt evenmin iets over de hoeveelheid zorg in termen van budget en in termen van inhoud die in de verschillende landen aan kinderen met een handicap wordt besteed. Wat wel vaststaat, is dat deze evolutie ingaat tegen Europese en internationale trends naar meer integratie en inclusie van personen met een handicap binnen het onderwijs en binnen de ruimere sociale omgeving. Dit moet ons toch wel tot nadenken stemmen.

U beseft heus ook wel dat het gegeven van oriëntering van een kind van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs zeer complex is. We kunnen de situatie niet verengen door simplistisch te stellen dat de boodschap voor de ouders onvoldoende duidelijk is, dat de zorgbegeleidingsmaatregelen tekortschieten of dat het vaststaat dat kinderen met een handicap per definitie beter af zijn in het buitengewoon onderwijs.

Tijdens mijn beleidsperiode werden de resultaten bekendgemaakt van twee belangrijke wetenschappelijke onderzoeken op dit vlak. Ik verwijs naar het OBPWO-onderzoek over de relatie tussen zorgverbreding en de uitstroom naar het buitengewoon onderwijs en over de verwijzingspraktijk van CLB's, toen nog PMS-centra. Beide onderzoeken hebben aangetoond hoe complex deze problematiek is. Uit de eerste studie bleek bijvoorbeeld dat, zeker in de startfase van het zorgverbredingsbeleid, in scholen met zorgverbreding een verhoogde uitstroom kon worden opgetekend en dat scholen zonder zorgverbreding deze trend met vertraging

Vanderpoorten

hebben gevolgd. Het onderzoek toonde eveneens aan dat verwijzing kon worden voorkomen in scholen waar er een inhoudelijke samenwerking bestond met het buitengewoon onderwijs op het vlak van ondersteuning van de klasleerkracht en gerichte inspanningen naar de leerlingen met problemen. In mijn discussienota 'Maatwerk in samenspraak' staan inderdaad voorstellen die op dit laatste aansluiten.

Hoewel de oriëntering van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften naar het buitengewoon onderwijs een complex proces is, wil ik toch twee belangrijke elementen aangeven die mijns inziens een bepalend karakter hebben.

Ten eerste is er het financieringsmechanisme voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Ondanks de inspanningen die tijdens deze legislatuur werden geleverd ten aanzien van scholen voor gewoon onderwijs blijft er, als we kijken naar de individuele leerling, een onevenwicht met de personeelsformatie die voor eenzelfde leerling beschikbaar is bij inschrijving in het buitengewoon onderwijs. Zodoende is de keuze van ouders voor gewoon of buitengewoon onderwijs geen echte keuze. Zoekend naar de beste oplossing voor een kind zal men immers veeleer geneigd zijn te kiezen voor de situatie waar de meeste hulp aanwezig is. Het zal er in de toekomst op aankomen na te gaan hoe de deskundigheid die aanwezig is in het buitengewoon onderwijs meer kan worden ingezet ter ondersteuning van gewone scholen. Met andere woorden : er wordt voor gekozen om niet het kind naar de aparte zorg te brengen, maar de zorg naar het kind.

Een tweede belangrijk aspect betreft curriculumdifferentiatie binnen het gewoon onderwijs. Als we ervan blijven uitgaan dat alle kinderen ongeacht hun mogelijkheden en beperkingen binnen eenzelfde tijdsbestek dezelfde doelen moeten kunnen bereiken, zullen er steeds kinderen zijn die niet kunnen beantwoorden aan deze verwachting en het reguliere traject moeten verlaten. Vanuit het oogpunt van sociale samenhang en participatie is deze zienswijze niet vol te houden. Kinderen moeten meer vanuit hun eigenheid kunnen worden benaderd en de mogelijkheid krijgen een voor hen aangepast traject af te leggen binnen een gewone onderwijsstructuur. Momenteel moeten kinderen die het reguliere programma niet aankunnen nog te vaak het gewone circuit verlaten.

Het is een uitdaging te onderzoeken hoe leerkrachten binnen gewone scholen in staat kunnen worden gesteld om meer en beter aan curriculumdifferentiatie te doen. In het evaluatieonderzoek van professor Ghesquière naar inclusieve onderwijssituaties in Vlaanderen werd curriculumdifferentiatie als een sleutelement gezien om kinderen met speciale onderwijsbehoeften op een verantwoorde wijze in gewone scholen te houden. Het gaat hierbij om aanpassingen van het programma in termen van doelstellingen, methodes, materialen en evaluatie. Uit zijn onderzoek bleek dat op dit vlak nog heel wat te doen valt binnen het gewoon onderwijs. Het is duidelijk dat daarvoor ondersteuning nodig is, want een leerkracht kan dit niet op eigen houtje realiseren.

Ik hoop dat er met de reguliere middelen al procedures bestaan, bijvoorbeeld op het gebied van collegiaal overleg in teamverband en met het CLB en dat met de bijkomende middelen voor het voeren van een zorgbeleid verdere stappen op dit pad kunnen worden gezet.

Ik realiseer me wel dat het werk hiermee absoluut niet af is en dat er nog kansen verscholen liggen in een beter samenspel tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Daarom heb ik ook besloten om, verder bouwend op de brede discussie die heeft plaatsgevonden over de discussienota 'Maatwerk in samenspraak', de komende maanden in werkgroepen verder het gesprek aan te gaan. Het onderwijsveld zal in deze overleggroepen sterk vertegenwoordigd zijn. Dit moet de administratie in staat stellen over dit thema een goed dossier voor te bereiden voor de komende legislatuur.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik neem nota van het antwoord van de minister. Ik stel enkel vast dat in dit stadium de resultaten van het beleid uitblijven. Alle campagnes die hiervoor werden gevoerd, de ene al grappiger dan de andere, hebben dus niet tot resultaten geleid.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ze hebben wel tot resultaten geleid. We hebben een decreet landschap basisonderwijs waar voor het eerst de optie is genomen om schoolgemeenschappen op te zetten tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Dat was vroeger onmogelijk. Nu zitten die entiteiten rond de tafel om samen te werken.

De heer Luc Martens : Dat is toch wel een beetje overdreven.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is helemaal niet overdreven. U weet zelf hoe gevoelig die materie is en hoe moeilijk het is om direct grote stappen te zetten. We hebben gedaan wat het veld ons vroeg. We hebben namelijk geprobeerd om stilaan met kleine stappen de zaken dichterbij elkaar te brengen. De scholen en personeelsleden moeten dichterbij elkaar worden gebracht en elkaar leren kennen zodat ze geen angst voor elkaar hebben, want nu denkt de ene soms dat de andere hem gaat verdringen in de school. Dat is de eerste stap die is gezet en absoluut de basis moet vormen voor de discussie die nadien zal worden aangezwengeld.

Een tweede heel concrete stap is het project inzake autisme dat nu van start gaat. Het is daarbij de bedoeling dat scholen netoverschrijdend samenwerken met andere scholen in hun buurt en hun expertise aanwenden om kinderen in andere scholen mee te begeleiden.

Ik weet dus echt niet wat u bedoelt als u zegt dat er geen concrete stappen worden gezet.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik stel alleen maar vast dat de stroom naar het buitengewoon onderwijs versterkt is.

Minister Marleen Vanderpoorten : Die stroom wordt al 15 jaar versterkt. Voor het eerst worden er nu concrete stappen gezet. Opnieuw slaagt u er echter in om juist op het moment dat er concrete stappen worden gezet, de zaak tot op de grond af te breken – van negativisme gesproken.

De heer Luc Martens : Dat laat ik voor uw rekening.

Heel uw verhaal over autisme roept overigens ook bij anderen vragen op. Ik heb daarover trouwens ook een vraag om uitleg ingediend. Dit is ook niet los te zien van het CODO-verhaal, en u weet welke bedenkingen ik daarbij had over de wijze waarop u voor één net een aantal extra zaken hebt geregeld. Ook dat zullen we de komende dagen wel eens tegen het licht houden.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het project over autisme is opgemaakt in samenspraak met de koepels, die ik hiervoor rond de tafel heb geroepen.

De heer Luc Martens : Dat was ook alleen maar omdat ze met hun rug tegen de muur stonden.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als u me dat verwijt maakt, stel ik voor dat we samen eens naar

de heer Casaer gaan om dan de zaken ook eens bij naam te noemen.

De heer Luc Martens : Dat is voor mij geen enkel probleem.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de precare financiële situatie van de inspectiediensten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de precare financiële situatie van de inspectiediensten.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik kan hier kort over zijn. Ik weet dat er binnen de administratie soms een beetje angst heerst ten aanzien van mogelijke represailles vanuit het kabinet. Men bekijkt dan al vlug of men een of andere inspecteur-generaal niet moet beschuldigen van een of andere lek, quod non.

Via via en met veel tussenstappen hebben we op een bepaald moment toch de nota in handen gekregen die ons duidelijk maakt dat de financiële situatie van de inspectiediensten behoorlijk precair is. Ik heb in de schriftelijke versie van mijn vraag om uitleg aangeduid hoe de middelen over verschillende rubrieken worden begroot en wat de marges zijn voor een eigen beleid. Er is reeds 1.190.965 euro besteed voor 2003. Voor de periode mei-december 2003 blijft er dus nog een reserve van 289.909 euro. Dat lijkt op het eerste gezicht veel, maar als we weten welke uitdagingen er zijn, dan is dat weinig.

Mevrouw de minister, zult u een antwoord geven op de verzuchtingen die er binnen de inspectiedienst leven ? Wat vindt u ervan dat moet worden bezuinigd op seminaries en het aanstellen van externe deskundigen ? Kunnen de inspectiediensten op die manier nog naar behoren functioneren ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik wil eerst iets kwijt over de vraag. De

Vanderpoorten

heer Martens zegt dat hij de nota via via heeft gekregen. In de schriftelijke versie van zijn vraag heeft hij echter een kopie gemaakt van een artikel dat verschenen is in IN. Is dat de bedoeling van een vraag om uitleg ? Mijnheer Martens, ik weet niet waarom u doet alsof u die nota via via hebt gekregen.

De heer Luc Martens : Ik wist dat u zich zou afvragen hoe ik daaraan kom. Dat is de sfeer die bij u heerst.

Minister Marleen Vanderpoorten : Wat is dat voor een verhaal ! Mijnheer de voorzitter, ik vraag u dat het geen gewoonte wordt dat artikels zomaar worden gekopieerd in vragen om uitleg of interpellaties.

Zoals de leden van de commissie zullen begrijpen, is het budget van de inspectie niet onbeperkt. Dit geldt evenmin voor de budgetten van scholen, van het departement Onderwijs of voor de onderwijsbegroting. De inspectieraad kan, uiteraard met respect voor de boekhoudkundige principes die binnen de overheid gelden, het budget autonoom besteden. Bij de jaarlijkse opmaak van de begroting worden de behoeften van de inspectie in kaart gebracht en kan het budget worden bijgestuurd, rekening houdend met de algemene budgettaire ruimte. Ik ben er dan ook van overtuigd dat de inspectieraad als een goede huisvader zijn budget zal beheeren en de beschikbare middelen zal besteden aan deze activiteiten die de raad prioritair acht. Ik heb naar aanleiding van de begroting geen bijkomende vragen gekregen van de inspectie.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.39 uur.*
